

DET KONGELEGE
KOMMUNAL- OG REGIONALDEPARTEMENT

St.meld. nr. 32

(1999-2000)

Om ILOs 87. internasjonale
arbeidskonferanse i Geneve, 1. - 17. juni
1999

*Tilråding frå Kommunal- og regionaldepartementet av 12. mai
2000, godkjend i statsråd same dagen.*

1 Innleiing

Departementet legg med dette fram ei melding om ILOs 87. internasjonale arbeidskonferanse i Geneve, 1. - 17. juni 1999. Utanriksdepartementet vil fremme ein eigen proposisjon om Noregs stilling til konvensjon nr. 182 om forbod mot barnearbeid og omgåande tiltak for å avskaffe dei verste formene for slikt arbeid, som blei vedteke på konferansen.

2 Arbeidskonferansen juni 1999

ILOs 87. internasjonale arbeidskonferanse blei halden i Geneve, 1. - 17. juni 1999.

Saklista for konferansen, kven som var med i den norske delegasjonen og korleis desse blei fordelte på komiteane, går fram av rapporten frå den norske statlege delegasjonen (vedlegg 1). Rapporten gir eit oversyn over behandlinga av sakene og vedtaka som blei gjort.

Barnearbeid

I år vedtok konferansen ein konvensjon og ei tilråding om forbod mot barnearbeid og omgåande tiltak for å avskaffe dei verste formene for slikt arbeid.

Generaldebatten

Mange ministrarar frå medlemsstatane i ILO deltok som vanleg i denne debatten. Statsråd Odd Roger Enoksen heldt det norske hovudinnlegget i generaldebatten. Førstesekretær Evy Buverud Pedersen, LO, og direktør Erik Hoff, NHO, deltok også med kvart sitt innlegg.

Budsjettspørsmål

Konferansen vedtok eit budsjett på om lag NOK 3,5 milliardar for toårsperioden 2000-01.

Mødrevern i arbeidslivet

Konferansen behandla eit utkast til ein konvensjon og ei tilråding om dette emnet for første gong. Dei skal behandlast ferdig på ILOs arbeidskonferanse i juni 2000.

Menneskerettar

Myanmar (Burma) blei ført opp under ein særskild paragraf i komiterapporten for at landet på ein alvorleg måte ikkje har oppfylt det som det har forplikta seg til etter konvensjonane nr. 29 om tvangsarbeid og nr. 87 om foreiningsfridom og vern av organisasjonsretten.

Konferansen vedtok også ein særskild resolusjon som sterkt fordømmer Myanmar for grove brot på dei mest grunnleggjande prinsippa som organisasjonen står for.

Kamerun blei ført opp under ein særskild paragraf for grove brot på konvensjon nr. 87.

Bistand

Konferansen sette ned ein eigen komite som drøfta ILOs bistand generelt. Viktige saker som blei drøfta var: likestilling, miljø og styrking av trepartssamarbeidet i ILO.

Noreg har løyvt 35 millionar kroner til fagleg bistand, av dette går ein tredjedel til kampen mot barnarbeid. I mange år har Noreg vore ein av dei største bidragsytarane til organisasjonen.

Den faglege bistanden skal no rettast inn mot ILOs fire strategiske mål: fremme grunnleggjande menneskerettar, skape betre høve for jobb og inntekt for kvinner og menn, sosiale nettverk for alle, strykje sosial dialog og treparts-samarbeidet.

Okkuperte arabiske område

Også i år var det ein spesialsesjon om situasjonen for arbeidstakarane i dei okkuperte arabiske områda. Det blei ikkje gjort noko vedtak i denne saka.

Val av nytt styre

Konferansen valde nytt styre for ILO for treårsperioden juni 1999 - juni 2002. Danmark vart valt inn på varaplass i styret på regjeringssida. Finland og Sverige har i treårsperioden 1996 - 99 hatt kvar sin varaplass på regjeringssida.

Direktør Erik Hoff, NHO, vart attvalt til ein av fire plassar europeiske arbeidsgivarar har i styret.

Norsk ratifikasjon av fire ILO-konvensjonar

Under konferansen hadde statsråd Enoksen eit særskilt møte med ILOs nye generaldirektør, Somavia. Ved det høvet overleverte han generaldirektøren norske ratifikasjonar av desse ILO-instrumenta: Dokument av 19. juni 1997 om endring av Den internasjonale arbeidsorganisasjons konstitusjon; konvensjon nr. 176 om tryggleik og helse i bergindustrien, 1995; konvensjon nr. 178 om tilsyn med arbeids- og levkåra for sjøfolk, 1996; konvensjon nr. 179 om rekruttering og arbeidsformidling av sjøfolk, 1996; konvensjon nr. 164 om hel-severn og helseteneste for sjøfolk, 1987 og protokoll av 1995 til konvensjon nr. 81, 1947. Dei norske ratifikasjonane blei deponert og registrerte av ILO den 11. juni 1999.

Noreg har med dette ratifisert 104 av ILOs 182 konvensjonar. Av dei 174 medlemsstatane i ILO har berre Spania og Frankrike ratifisert fleire konvensjonar enn Noreg.

Besøk av statsoverhovud

Presidentane Ruth Dreifuss, Sveits, Henri Konan Bedie, Elfenbenskysten og Bill Clinton, USA, var i år særskilt inviterte til konferansen, og dei heldt innlegg i plenum. Clintons tale er vedlagt rapporten.

I tillegg heldt professor Amartya Sen, nobelprisvinnar i økonomi i 1998, ein tale til konferansen om arbeid og rettar.

3 Framlegg for Stortinget av konvensjon nr. 182 og tilråding nr. 190 om forbod mot barnearbeid og omgåande tiltak for å avskaffe dei verste formene for slikt arbeid, 1999

I samsvar med artikkel 19, punkt 6, i konstitusjonen for Den internasjonale arbeidsorganisasjonen (ILO), skal den engelske teksten for konvensjonen og tilrådinga leggjast fram for Stortinget saman med norsk omsetjing.

Kommunal- og regionaldepartementet gjer merksam på at dette blir gjort i stortingsproposisjonen som Utanriksdepartementet vil fremme for å innhente løyve frå Stortinget til å ratifisere ILO-konvensjon nr. 182.

Kommunal- og regionaldepartementet

tilrår:

Tilråding frå Kommunal- og regionaldepartementet av 12. mai 2000 om ILOs 87. internasjonale arbeidskonferanse i Geneve, 1. - 17. juni 1999, blir send Stortinget.

Vedlegg 1**Den 87. internasjonale arbeidskonferanse i Geneve,
1. - 17. juni 1999**

Rapport fra den norske statlige delegasjon

1 Innledning

ILOs 87. internasjonale arbeidskonferanse ble holdt i Geneve, 1. - 17. juni 1999. Om lag 2200 delegater og rådgivere deltok i konferansen.

2 Kortfattet sammendrag

Her følger en kortfattet oversikt over de viktigste sakene som ble drøftet og de vedtak som ble truffet.

For en mer detaljert omtale vises til de enkelte kapitlene i rapporten.

Ny konvensjon om de verste formene for barnearbeid

Årets Arbeidskonferanse vedtok en konvensjon og en rekommandasjon om avskaffelse av de verste former for barnearbeid som innbefatter slaveri, utnytting av barn til prostitusjon og pornografi, produksjon og videreformidling av narkotika, og særlig farlig arbeid, herunder tvungen deltakelse i væpnet konflikt.

De engelske tekstene for konvensjonen og rekommandasjonen, er vedlagt rapporten sammen med norsk oversettelse.

Generaldebatten

En lang rekke ministre deltok som vanlig i denne debatten. Statsråd Odd Roger Enoksen holdt det norske hovedinnlegget i generaldebatten.

Førstesekretær Evy Buverud Pedersen, LO, og direktør Erik Hoff, NHO, deltok også med hvert sitt innlegg i debatten. Innleggene følger som underveleggene 3, 4 og 5.

Budsjettspørsmål

Konferansen vedtok et budsjett på US dollar 467.470.000 - om lag NOK 3,5 milliarder - for toårsperioden 2000 - 2001.

Gjennomføringskomiteen

Myanmar(Burma) ble ført opp under en særskilt paragraf i komiterapporten for alvorlig manglende oppfyllelse av sine forpliktelser etter konvensjonene nr. 29 om tvangsarbeid av 1930 og nr. 87 om foreningsfrihet og vern av organisasjonsretten av 1948.

Kamerun ble ført opp under en særskilt paragraf for grove brudd på konvensjon nr. 87.

Særskilt resolusjon om Myanmar (Burma)

Konferansen vedtok også en særkilt resolusjon som sterkt fordømmer Burma for grove brudd på de mest grunnleggende prinsippene som ILO står for. Resolusjonsutkastet var opprinnelig lagt frem av arbeidstaker- og arbeidsgivergruppene, og ble gjenstand for avstemning i plenum.

Arbeidskonferansen vedtok resolusjonen med stemmetallene 333 for, 27 i mot og 47 avståelser. Stemmemønsteret så slik ut: China og ASEAN-lands regjeringsrepresentanter stemte (trolig) mot, mens Cuba og noen andre G-77 land avstod. Arbeidstaker- og arbeidsgiverrepresentantene og vestlige land stemte for.

I denne sammenheng holdt Storbritannia et innlegg, som Norge, de øvrige nordiske land sammen med bl.a. Frankrike, Irland, Spania og Be-Ne-Lux-landene hadde sluttet seg til. Canada, Italia, Japan og USA holdt også innlegg og erklærte at de ville støtte resolusjonen.

Mødrevern i arbeidslivet

Konferansen hadde en første gangs behandling av utkast til en konvensjon og en rekommandasjon om dette emnet. Instrumentene vil bli ferdigbehandlet på Arbeidskonferansen i juni 2000. Den nye konvensjonen vil revidere en konvensjon fra 1952. Rettigheter under svangerskap og amming er sentrale temaer. Retten til amming på jobben er for lengst anerkjent i Norge, men er en stor kampsak mange andre steder i verden.

ILOs bistandsvirksomhet

Det ble nedsatt en egen komite som hadde en generell drøfting av ILOs bistandsvirksomhet.

Komiteen anbefalte at faglig bistand skal støtte opp under ILOs fire strategiske målsettinger - (i) fremme av grunnleggende menneskerettigheter, (ii) sysselsettingsskapende aktiviteter for menn og kvinner, (iii) sosial sikkerhet og (iv) sosial dialog og trepartssamarbeid, samt to tverrgående mål om likestilling og utvikling. Det ble dessuten pålagt Byrået å fremlegge en plan for iverksettelse av anbefalingene til neste styremøte.

I 1998 brukte ILO 94 millioner US dollar, dvs. om lag NOK 700 millioner - på 1500 ulike prosjekter. De er særlig knyttet til kampen mot barnarbeid, sosial utestenging og diskriminering, fremme av sysselsetting, sikkerhet og helse på arbeidsplassen samt styrking av arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner.

Norge bevilger ca. 35 millioner kroner til faglig bistand i 1999, hvorav i underkant av en tredjedel går til kampen mot barnarbeid. Norge er en av de største frivillige bidragsyterne til organisasjonen.

Okkuperte arabiske områder

Det ble også i år avholdt en spesialsesjon om situasjonen for arbeidstakerne i de okkuperte arabiske områder. Til grunn for debatten forelå en rapport utarbeidet av Byrået. Debatten forløp fredelig og det ble ikke truffet noe vedtak i saken.

Ambassadør Bjørn Skogmo, Delegasjonen i Geneve og førstesekretær Evy Buverud Pedersen, LO, holdt hvert sitt innlegg i debatten, se undervedleggene 6 og 7.

Valg av nytt styre

Årets konferanse valgte nytt styre for ILO for perioden 1999 - 2002. Finland og Sverige har i inneværende treårsperiode, dvs. perioden 1996-99, innehatt hver sin varaplass på regjeringssiden. De blir nå etterfulgt av Danmark, som også ble valgt inn på en varaplass.

Direktør Erik Hoff, NHO, ble gjenvalgt på en av arbeidsgivernes fire europeiske plasser (de øvrige gikk til Frankrike, Storbritannia og Tyskland).

Norsk ratifikasjon av 4 ILO-konvensjoner m.v.

Under sitt besøk på konferansen hadde statsråd Enoksen et særskilt møte med ILOs nye generaldirektør Somavia. I den anledning overrakte han generaldirektøren norske ratifikasjoner av følgende ILO-instrumenter: Dokument av 19. juni 1997 om endring av Den internasjonale arbeidsorganisasjons konstitusjon; konvensjon nr. 176 om sikkerhet og helse i bergindustrien, konvensjon nr. 178 om tilsyn med sjøfolks arbeids- og levevilkår, konvensjon nr. 179 om rekruttering og arbeidsformidling av sjøfolk, konvensjon nr. 164 om helsevern og helsetjeneste for sjøfolk, og protokoll av 1995 til konvensjon nr. 81, 1947.

De norske ratifikasjonene ble registrert av og deponert i ILO den 11. juni 1999.

Statsråd Enoksen hadde også samtaler med representanter for FNs Høykommissær for flyktninger.

Fullmaktsspørsmål

Det var som vanlig fremsatt en del klager mot oppnevningen av flere lands delegater og rådgivere. Konferansens Fullmaktskomite vedtok imidlertid - også i år - enstemmig ikke å foreslå noen underkjenning av fullmaktene i disse tilfellene.

Besøk av statsoverhoder

Presidentene Ruth Dreifuss, Sveits, Henri Konan Bedie, Elfenbenskysten og USAs president, Bill Clinton, var i år særskilt invitert til konferansen, og de holdt innlegg i plenum. En kort omtale av Clintons tale er gjengitt nedenfor, mens selve talen er vedlagt rapporten (vedlegg 8).

I tillegg holdt professor Amartya Sen, Nobelprisvinner i økonomi i 1998, en tale til konferansen om arbeid og rettigheter.

Tillitsverv - konferansens formannskap

Ghanas sysselsettingsminister, Mumuni, ble valgt til president for året konferanse. Visepresidenter fra de tre gruppene var: Khalil, Syria, regjeringsgruppen; Owuor, Kenya, arbeidsgivergruppen og O'Donovan, Irland, arbeidstakergruppen.

3 Dagsorden

Styret hadde vedtatt følgende dagsorden for Arbeidskonferansen.

1. Rapport fra Styret og Generaldirektøren
2. Finans- og budsjettspørsmål
3. Gjennomføring av konvensjoner og rekommandasjoner
4. Barnearbeid
5. Mødrevern i arbeidslivet
6. ILOs faglige bistandsvirksomhet
7. Endringer i forretningsordenen
8. Fullmaktskomiteen

Drøfting av sak 1 fant som vanlig sted i konferansens plenum, og det ble nedsett egne komiteer for hver av sakene 2 - 8. Det ble også holdt en særskilt spialsesjon i plenum og situasjonen for arbeidstakerne i de okkuperte arabiske områder.

4 Norsk deltaking på konferansen

Kommunal- og regionalministeren, statsråd Odd Roger Enoksen, deltok på konferansen 10. og 11. juni og holdt det norske hovedinnlegget i plenumsdebatten. Innlegget er vedlagt denne rapporten (undervedlegg 3). Statsråd Enoksen hadde også et møte med den nye generaldirektøren Somavia.

I statsrådens følge deltok departementsråd Ulf Sand og ekspedisjonssjef Gundla Kvam.

Observatører fra Stortinget

Storingsrepresentantene Leif Lund og Ivar Østberg deltok på konferansen.

Den norske delegasjon

Sammensetningen av den norske delegasjon fremgår av undervedlegg 1.

5 Generaldebatten. Plenumsdebatten om Generaldirektørens rapport

Generaldirektøren hadde i år ikke valgt noe særskilt tema for denne debatten i år. Hans mer generelle rapport til konferansen hadde tittelen: «Decent Work», der han tar opp flere ulike saker.

Kommunal- og regionalministeren, statsråd Odd Roger Enoksen, holdt det norske hovedinnlegget i generaldebatten, se undervedlegg 2.

Evvy Buverud Pedersen, LO og Direktør Erik Hoff, NHO, holdt også innlegg i debatten. Disse er gjengitt i undervedleggene 4 og 5.

President Clintons tale til konferansen

President Clinton var i år særskilt invitert til konferansen. Dette er første gang en amerikansk president har besøkt ILO. Besøket var først og fremst en markering av USAs støtte til den nye konvensjonen om barnearbeid, men kan også ses som et endelig punktum for den kritikk som lenge ble rettet fra ame-

rikansk side mot ILO. Den førte som kjent til amerikansk utmeldelse av ILO i 1970-årene. Clinton sa bl.a. at det ikke er noen annen organisasjon som har arbeidet hardere for å bringe mennesker sammen rundt grunnleggende menneskelige aspirasjoner, og det finnes ikke noen organisasjon som har en misjon som er mer vital i dag eller i morgen. Dette ble oppfattet som en klar tillitserklæring til den nye Generaldirektøren og hans program.

Clinton understreket sterkt kampen mot *barnearbeid* i sin tale og sa at han var stolt over å kunne si at USA støtter den nye ILO-konvensjonen på dette området. Han opplyste at han, så snart han kom hjem, vil oversende den til Senatet for ratifikasjon.

Clinton la stor vekt på *globaliseringen* som han karakteriserte som «not as a proposal or a policy choice, but as a fact». Han argumenterte for den tredje vei, - en ny og demokratisk vei - med maksimering av markedsmuligheter og sosial rettferd, konkurranse og samfunn. Han viste til at frihandel ikke virker i mot interessene til de som er i arbeid og at fordelene med frihandel er større enn ulempene. Fordelene er imidlertid ofte spredt, mens ulempene av frihandel ofte er smertelig konsentrert.

Clinton la ellers *stor vekt på sosiale spørsmål*; I tillegg til kampen mot barnearbeid kom han inn på sosiale sikkerhetsnett og spørsmålet om sosiale standarder.

Han var forsiktig i sin omtale av *forholdet mellom sosiale standarder og handel*, men sa at samarbeidet mellom WTO og ILO er av vital betydning frem mot Seattle hvis man skal oppnå at flest mulig mennesker får en bedre fremtid i den globale økonomien. Det felles mål for organisasjonene er at alle skal kunne nyte fordelene av en global, åpen økonomi. Han oppfordret også til økt samarbeid mellom ILO og Bretton Woods-systemet, for å fremme sosial beskyttelse og arbeidsstandarder. Omtalen av sosiale sikkerhetsnett bekrefter bl.a. at USA vil ta opp spørsmålet på G-8-møtet i København.

I sin tale opplyste Clinton at han hadde bedt Kongressen om at USA bevilger 25 millioner dollar til styrking av ILO's kamp for grunnleggende rettigheter i arbeidslivet. Han opplyste videre at han også hadde bedt Kongressen om å bevilge 10 millioner dollar for å styrke USAs bilaterale bistand til stater som tar sikte på å heve nivået på sine grunnleggende arbeidsstandarder.

Clinton omtalte spesielt *situasjonen i Burma* og viste til den rapporten som er lagt frem for ILO og oppfordret Styret til å treffe de nødvendige tiltak. Clintons innlegg er gjengitt i vedlegg 8.

6 Finanskomiteen

Finanskomiteen består bare av representanter for regjeringene, mens hver av partene har en observatør tilstede. Bjørn Jonzon, Sverige ble valgt til leder for komiteen, med P. Klekner fra Ungarn som nestleder. Fra Norge deltok avdelingsdirektør Øyvind Vidnes.

Generaldirektøren og styret la i år frem et forslag til budsjettforslag for 2000-01 som var noe ufullstendig. Det inneholdt budsjettrammen og trakk opp hovedlinjene i det nye budsjettet, mens detaljutformingen vil bli vedtatt av ILOs styre i november. Årsaken til dette er at ILOs nye generaldirektør, Somavia, ønsker å legge opp et helt nytt mer strategisk budsjett. Fordi han tiltrådte først i begynnelsen av mars i år, ble det for kort tid til å legge frem et komplett

forslag før styremøtet samme måned. Både styret og Arbeidskonferansen aksepterte at dette ble gjort på en slik måte denne ene gangen. Det er bred enighet om behovet for en radikal omlegging av budsjettet og måten det presenteres på og et sterkt ønske om at det må skje raskt.

Konferansen vedtok en budsjetttramme for 2000-01 på USD 467.470.000, som tilsvarer vel 3,5 milliarder NOK. Norges andel av budsjettet utgjør 0,56% som utgjør omlag 9,8 millioner NOK per år.

Fra det norske innlegget i den generelle debatten gjengis hovedpunktene slik de fremgår av møtereferatet:

..... The new approach to the programme and budget features a strategic budgeting approach, based on four strategic objectives, and is a very welcome development. More work should be done between now and the November 1999 session of the Governing Body to refine the In-Focus programmes and operational objectives to make them clear, verifiable and results oriented. The new monitoring, evaluation and reporting mechanisms to be developed would produce valuable information on the effectiveness of the ILO and deserved the fullest support.

There should also be a closer link between the regular budget and extrabudgetary fundings. Up to now they have to a large extent been seen as separate funds for separate activities. The regular budget should also more properly reflect the priorities of the ILO. The document in November 1999 should show significant shifts in allocations from low-priority to high-priority programmes. It is particularly gratifying to see the Director-General's emphasis on gender issues because it will be crucial for solving social problems and creating employment opportunities. In conclusion, he expressed full support for the Programme and Budget proposals for 2000-01.»

7 Gjennomføringskomiteen

(Gjennomføring av konvensjoner og rekommandasjoner vedtatt på tidligere arbeidskonferanser)

Innledning

I samsvar med forretningsordenen for Arbeidskonferansen ble det som vanlig nedsatt en egen komite som behandlet medlemsstatenes gjennomføring av ILOs konvensjoner og rekommandasjoner, og som avgav en rapport til konferansen om dette.

Komiteen hadde i år 228 medlemmer. Av disse var 109 regjeringsrepresentanter, 25 arbeidsgiverrepresentanter og 94 arbeidstakerrepresentanter. I tillegg hadde komiteen 189 vararepresentanter og 44 ikke-statlige internasjonale organisasjoner var representert som observatører.

Komiteens formannskap

Komiteen valgte følgende formannskap: Regjeringsrepresentanten fra Filippinene, Dimapilis-Baldoz, ble valgt til formann. Wisskirchen, arbeidsgiverrepresentant fra Tyskland og Peirens, arbeidsgiverrepresentant fra Belgia, ble valgt til viseformenn.

Regjeringsrepresentanten fra Nederland, van de Ree, ble valgt til komiteens rapportør.

Norsk deltaking i komiteen

Norsk statlig representant var rådgiver Odd Bruaas fra Kommunal- og regionaldepartementet. Landsorganisasjonen i Norge var representert ved 1. sekretær Evy Buverud Pedersen og advokat Vidar Birkeland og Akademikernes Fellesorganisasjon ved internasjonal sekretær Ingeborg Aasnæs. Næringslivets Hovedorganisasjon var representert ved advokat Øystein Joranger.

Komiteens oppgaver

Komiteens oppgave er å kontrollere at medlemsstatene overholder sine forpliktelser som følge av ratifiserte konvensjoner.

Rapporter og uttalelser fra ILOs Ekspertkomite for gjennomføring av konvensjoner og rekommandasjoner er bakgrunns materialet for komiteearbeidet. Det vises her til ILO-rapporten: «Report of the Committee of Experts on the Application of Conventions and Recommendation», Report III (Part 1 A), ILO, 1999.

En rekke land ble bedt om å gi opplysninger direkte i konferansekomiteen.

Arbeidet i komiteen

Komiteen holdt i alt 18 møter. Som vanlig var det først en generell drøfting av ulike sider ved gjennomføringen av konvensjoner og rekommandasjoner, om medlemsstatenes konvensjonsforpliktelser etter ILOs konstitusjon og om ILOs kontrollsystem.

Dernest hadde komiteen en generell drøfting av ILO-konvensjonene nr. 97 om arbeidssøkende inn- og utvandreres vilkår (revidert), 1949 og nr. 143 om ut- og innvandring under forhold som innebærer misbruk og om fremme av likhet i muligheter og behandling for utenlandske arbeidstakere, 1975, samt tilhørende rekommandasjoner.

Til grunn for denne drøfting forelå rapporten: «Migrant workers», utarbeidet av Arbeidsbyrået i Geneve.

Deretter drøftet komiteen enkelte utvalgte medlemslands etterlevelse av sine forpliktelser etter ratifiserte konvensjoner. Disse sistnevnte drøftelser - som er komiteens hovedoppgave - tok det aller meste av komiteens tid.

Amnesty International, Norge, sendte forut for konferansen et brev til KRD, LO og NHO, der organisasjonen gjorde oppmerksom på hvilke saker de var spesielt opptatt av og som de ønsket ble drøftet på konferansen. Brevet m/ vedlegg inneholdt nyttige bakgrunnsopplysninger om flere land som ikke etterlever sentrale ILO-konvensjoner.

Generell debatt om de internasjonale konvensjoner og rekommandasjoner for arbeidslivet

Som vanlig var det først en generell diskusjon om ulike spørsmål i tilknytning til gjennomføringen av ratifiserte konvensjoner og til ulike deler av kontrollsystemet.

Den generelle del i Ekspertkomiteens rapport legger på mange måter føringer på de emnene som blir tatt opp i denne del av komitedebatten. I tillegg hadde den nye Generaldirektøren, Somavia, i sin rapport til konferansen bl.a. kommet med synspunkter på hvordan arbeidet med ILOs arbeidsstandarder kunne forbedres.

Formannen for Ekspertkomiteen, sir William Douglas, deltok som observatør i denne del av komiteens drøftinger.

I likhet med tidligere år holdt talsmannen for henholdsvis arbeidsgiverne og arbeidstakerne lengre innlegg i denne del av komiteens drøftinger.

Drøftingene var lagt over samme lest som tidligere og kortfattet kan en si at debatten denne gang omhandlet disse hovedpunktene: Allmenne spørsmål knyttet til de internasjonale arbeidsstandardene og overvåkingssystemet; policy vedrørende ILO-standardene; Prinsipperklæringen om de grunnleggende arbeidsstandardene og oppfølgingen av den; oppfylling av konvensjonsforpliktelser; drøfting av konvensjon nr. 29 om avskaffelse av tvangsarbeid og andre sentrale ILO-konvensjoner, bl.a. om barnearbeid og organisasjonsfrihet.

Av andre hovedsaker som ble drøftet kan nevnes: faglig bistandsvirksomhet knyttet til standardene og fremleggelse av instrumenter for de lovgivende myndigheter.

Sverige holdt i denne del av den generelle debatten et lengre nordisk innlegg på vegne av de 5 nordiske land som var representert i komiteen.

Av de punktene innlegget omhandlet kan nevnes: I 1999 har menneskerettigheter vært viet stor oppmerksomhet i FN-systemet og i ILO. Innlegget støttet den nye Generaldirektørens ønske om å konsentrere sin innsats og utforske nye veier å gå i dette viktige arbeidet. Den sentrale rolle Styrets komite for organisasjonsfrihet spiller i overvåkingssystemet, ble understreket. Det ble viderepekt på hvor viktig det er at ILO - innen sitt mandat - samarbeider godt med FN-systemet og andre internasjonale organisasjoner. Det ble uttrykt håp om at den nylig vedtatte Prinsipperklæringen vil føre til at flere land ratifiserer ILOs mest grunnleggende konvensjoner. I denne sammenheng ble det poengtert at Erklæringens kontrollmekanisme ikke er noen erstatning for det etablerte kontrollsystemet, men utfyller dette.

ILOs viktige rolle i oppfølgingen av Det sosiale toppmøtet i København, ble påpekt. Det ble i innlegget rettet søkelys mot det forhold at ILOs konvensjoner og rekommandasjoner er lite kjent i verden og at av de 23 konvensjoner og protokoller, som er blitt vedtatt i de siste 15 årene, dvs fra 1983 til 1998, har kun 3 fått mer enn 20 ratifikasjoner. Målsettingen må være å sikre så relevante og aktuelle konvensjoner som mulig. Det ble i denne sammenheng gitt støtte til de synspunkter den nye Generaldirektøren fremsetter i sin rapport «Decent Work» på dette området.

Det nordiske innlegget kommenterte ellers disse punktene: 2.200 ratifikasjoner i løpet av de siste 35 år; den økonomiske krisen i Øst- og Sør-Øst Asia;

tiltak for å avskaffe barnearbeid; bistandsvirksomhet og standarder; standard-spesialister i de multidisiplinære teams og innen rammen av den aktive partnerskapspolitikken. Her ble det understreket at deres rolle var særlig viktig innen rammen av Generaldirektørens ratifikasjonskampanje vedrørende de fundamentale konvensjoner og for integrering av disse standarder i målsettingen for enkeltland. Det ble uttrykt bekymring over at så mange som 60 regjeringer ikke etterkommer sine rapporteringsforpliktelser etter ILOs konstitusjon.

Til slutt i innlegget ble det gitt støtte til et tysk forslag om å se nærmere på mulighetene for at komiteen kan få bruke mer av sin tid på drøfting av de enkelte land. Bakgrunnen for forslaget er alle de omfattende brudd som avdekkes i Ekspertkomiteens rapport.

Særskilt drøfting av ILO-konvensjonene nr. 97 og 143 om utenlandske arbeidstakere

Denne hoveddel i den generelle debatten gjaldt ILO-konvensjon nr. 97 om arbeidssøkende inn- og utvandreres vilkår (revidert), 1949 og nr. 143 om ut- og innvandring under forhold som innebærer misbruk og om fremme av likhet i muligheter og behandling for utenlandske arbeidstakere, 1975, med tilhørende rekommandasjoner.

Til grunn for drøftingene forelå - som nevnt foran - en særskilt rapport, utarbeidet av Arbeidsbyrået/Ekspertkomiteen, på bakgrunn av innsendte rapporter om dette emnet fra medlemslandene.

Arbeidstaker- og arbeidsgivergruppen deltok med flere innlegg i debatten. Det deltok denne gang relativt få regjeringer i denne debatten.

Kontroll med medlemsstatenes etterlevelse av sine forpliktelser

Komiteens viktigste oppgave gjelder diskusjon av enkelte medlemslands etterlevelse av sine forpliktelser etter ratifiserte konvensjoner. Komiteen bruker fortsatt mest tid på disse diskusjonene sett i forhold til den tid som går med til den generelle drøfting, men det er reist spørsmål om det ikke bør avsettes mer tid til drøftingen av enkeltland, jf. omtale foran.

23 land var denne gang blitt bedt om å forklare seg for komiteen og 21 land deltok i disse komitedrøftingene vedrørende sitt lands gjennomføring av de aktuelle konvensjonene. De 23 land fordelte seg slik på de forskjellige regionene: Afrika 6, Amerika 7, Asia 9 og Europa 1. Disse 21 land avgav muntlige forklaringer i komiteen om sin gjennomføring av ratifiserte konvensjoner: Australia, Bangladesh, Brasil, Kamerun, Canada, Tschad, Costa Rica, Ecuador, Etiopia, Guatemala, Iran, Libya, Malaysia, Mexico, Myanmar (Burma), Pakistan, Peru, Russland, Sri Lanka, Swaziland og Venezuela.

Afghanistan og Djibouti forklarte seg ikke for komiteen. Forklaringen på dette var at disse to landene heller ikke deltok på selve konferansen.

De mest sentrale konvensjonene som statene ble bedt om å forklare seg om gjaldt: nr. 29 om tvangsarbeid, nr. 87 og 98 om organisasjonsfrihet, nr. 111 om diskriminering i sysselsetting og yrke og nr. 95 om sikring av avlønning samt enkelte andre ILO-konvensjoner.

Komiteen merket seg at det i løpet av siste år var gjort betydelige fremskritt i gjennomføringen av ratifiserte konvensjoner i en del land. I para 203 i Ekspertkomiteens rapport fremgår det at 39 tilfeller i til sammen 33 land var det blitt foretatt endringer i lov og praksis som følge av Ekspertkomiteens merknader. 2.203 tilfeller av slike fremskritt var nå blitt registrert siden Ekspertkomiteen begynte med slik registrering i 1964.

Komiteen merket seg også i år med tilfredshet at i flere tilfeller - inkludert flere saker som gjaldt grunnleggende menneskerettigheter - hadde regjeringer foretatt endringer i sin lovgivning og praksis med sikte på å sikre samsvar med konvensjonens krav, slik Gjennomføringskomiteen tidligere har bedt om.

Særskilte tilfeller

De land som blir ført opp under *særskilt paragraf* for manglende gjennomføring av ratifiserte konvensjoner i komiterapporten, blir utsatt for sterk kritikk fra det internasjonale samfunns side. Det dreier seg om grove brudd, så som slavearbeid, fengsling, forsvinninger, tortur og drap på fagforeningsledere og arbeidstakere, barnarbeid og diskriminering i arbeidslivet.

Ovenfor er det gitt en kort omtale av hvilke av de mest sentrale ILO-konvensjonene som landene ble bedt om å forklare seg om.

Følgende 2 land ble i år ført opp under særskilt paragraf i komiterapporten:

Kamerun

Landet ble ført opp under en særskilt paragraf for manglende gjennomføring av konvensjon nr. 87 om organisasjonsfrihet.

Regjeringen i Kamerun blir bl.a. sterkt kritisert for at den fortsatt ikke har foretatt seg noe for å sikre at frie fagforeninger kan bli opprettet i landet.

Komiteen henstilte meget sterkt til regjeringen om snarest å sende inn en detaljert rapport til Ekspertkomiteen om de tiltak den vil treffe for å bringe landets lovgivning og praksis i fullt samsvar med konvensjonen.

Alvorlig manglende gjennomføring gjennom flere år

Ved å bli ført opp under denne paragraf i komiterapporten blir de land dette gjelder utsatt for et meget sterkt moralsk påtrykk fra det internasjonale samfunns side. Dette er da også det sterkeste virkemiddel komiteen har til sin disposisjon når det gjelder å henlede det internasjonale samfunns oppmerksomhet overfor land som gjennom flere år grovt bryter sine inngåtte forpliktelser etter ratifiserte konvensjoner.

Svært få land blir ført opp under denne paragrafen i komiterapporten, men i de senere årene har komiteen funnet det nødvendig å føre opp en del land her for alvorlige brudd på frivillig inngåtte forpliktelser.

Myanmar (Burma) var i år det eneste landet som ble ført opp for brudd på både ILO-konvensjon nr. 29 om tvangsarbeid og nr. 87 om foreningsfrihet og vern av organisasjonsretten.

Myanmar (Burma)

Komiteen drøftet landets alvorlig brudd gjennom flere år på konvensjon nr. 29 om tvangsarbeid av 1930. Landet har også blitt sterkt kritisert i Styret for disse alvorlige bruddene. Styret nedsatt også en særskilt Granskingskommisjon for å se nærmere på disse forholdene. Kommisjonen har avsluttet sitt arbeid og utarbeidet en omfattende rapport om bruddene.

Den britiske regjeringsrepresentanten holdt et innlegg på vegne av 12 land, herunder Norge, som i referatet ble oppsummert slik:

»The Government member of the UK, also speaking on behalf of the Government members of Austria, Belgium, Canada, Denmark, Finland, Iceland, Netherlands, Norway, Portugal, Spain and Sweden, stated that the report of the Committee of Experts once again provided disturbing evidence of the use of forced labour and other human rights abuses in Burma. The Governments on behalf of whom he was speaking had expressed grave concern at this deplorable situation on a number of occasions, both in the Conference Committee and elsewhere.

He recalled the findings of the Commission of Inquiry, which had concluded that the military regime in Burma had absolute authority to exploit forced labour under threat of torture, rape and murder, and that the burden of forced labour in the country was felt disproportionately by ethnic minorities and other vulnerable groups, including women, children and the elderly. The Commission of Inquiry had recommended that the use of forced labour should be halted with immediate effect and that the authorities should bring the legislation into conformity with the Convention and enforce legal penalties. Despite the repeated assurances made by the Government representative that the regime was taking action to end the use of forced labour, the recent report of the Director-General once again made it clear that the recommendations of the Commission of Inquiry had not been implemented and that the people of Burma continued to suffer gross and systematic human rights abuses.

When adopting the Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work, all 174 member States of the ILO had reaffirmed their commitment to the Organization's core human rights principles, including the abolition of forced labour. He warned of the clear danger that the entire Organization and its supervisory system would be discredited if decisive action were not taken to ensure that the Burmese authorities complied with their obligations to the ILO without further delay. All the available options should be considered to secure the compliance of the Burmese authorities with their obligations to the Organization and the Conference Committee should give the clearest possible mandate for such action.»

Komiteen beklaget at regjeringen i Myanmar ikke viste noen vilje til å samarbeide med ILO for å få løst denne saken. Den henstilte til Styret, Ekspertkomiteen og Arbeidsbyrået om å treffe alle nødvendige tiltak for å sikre at Myanmar etterlever Granskingskommisjonens konklusjoner.

Det skal her nevnes at konferansen vedtok en særskilt resolusjon med sterk fordømmelse av det omfattende bruk av tvangsarbeid som finner sted i Myanmar. Det vises til en kortfattet omtale av denne saken i sammendraget ovenfor.

Myanmar og konvensjon nr 87

Komiteen drøftet også i år Myanmars manglende gjennomføring av konvensjon nr. 87 om foreningsfrihet og vern av organisasjonsretten.

Landet ble ført opp under en særskilt paragraf for alvorlig brudd på denne konvensjonen både i 1993, 94, 95, 96, 97 og 98.

Under drøftingene i komiteen i år ble det nok en gang konstatert at heller ikke denne gangen hadde regjeringen foretatt seg noe for å sikre at frie fagforeninger kan bli opprettet i landet.

Også USA's president, Bill Clinton, omtalte i sin tale til konferansen de grove bruddene på grunnleggende menneskerettigheter som foregår i Burma, og henstilte til ILOs styre om treffe de nødvendige tiltak (se vedlegg 8).

Iran og konvensjon 111

Komiteen drøftet Iran's gjennomføring av konvensjon nr. 111 om diskriminering i sysselsetting og yrke av 1958. Denne saken har også tidligere ofte vært drøftet i komiteen.

Under drøftingene holdt den nederlandske regjeringsrepresentanten et innlegg på vegne av 14 land, herunder Norge. Innlegget er i referatet oppsummert slik:

»The Government member of the Netherlands, speaking also on behalf of the Government members of Austria, Belgium, Canada, Denmark, Finland, France, Germany, Iceland, Ireland, Norway, Sweden, the United Kingdom and the United States, noted with interest the information provided by the Government and welcomed that some progress had been made in increasing female participation in employment and education, giving rise to the hope that further progress would be possible in this regard. He stated that an increasingly active policy of the Government in this area could and should lead to a more rapid achievement of equal opportunities for men and women, including at the level of higher education. With respect to the responses that the Government had provided on the issue of the possible revision of section 1117 of the Civil Code, his Government intended to study these closely.

He expressed regret that the efforts made towards achieving progress concerning the participation of women in the workforce and in education did not match the efforts made towards the abolition of discrimination on the basis of religion. Although real efforts had been made to allow for the improvement of the employment situation of members of the recognized minorities, the fact that only a number of religious minorities were recognized resulted in discrimination in employment and education. The documented information demonstrated that this held true particularly for the Baha'is, the largest but still unrecognized religious minority in the country. The lack of figures in the report to the Committee of Experts on the employment of Baha'is as well as those not professing any religion was disappointing in their view, and he called on the Government to provide these figures in writing.

He concluded by noting that on a number of occasions the Government had committed itself to cooperate with international bodies, including the ILO, and stressing that while such commitments were

welcomed, it was time for the Government to live up fully to such commitments in order to ensure full compliance with its obligations under the Convention. His Government welcomed the announcement to invite at short notice an ILO mission and indicated that the dialogue with the ILO that had begun a couple of years ago would be greatly enhanced by such a mission and would provide a good opportunity to counter effectively existing scepticism.»

Komiteen uttrykte bl.a. håp om at Irans lovgivning og praksis på dette området snarest ble brakt i overensstemmelse med konvensjonen.

Russland og konvensjon nr. 95

Russland ble diskutert i komiteen for alvorlig manglende gjennomføring av konvensjon nr. 95 om sikring av arbeidstakernes avlønning av 1949. Saken ble drøftet i komiteen også i 1995 og i 1998. Av de fremlagte opplysningene i saken går det frem at de ubetalte lønnsutgifter som det offentlige skylder arbeidstakerne, er enorme. Saken er et av mange eksempler på de store økonomiske og sosiale problemer som Russland nå i lang tid har slitt med.

Buverud Pedersen holdt her et innlegg på vegne av de nordiske arbeidstakerne der det ble uttrykt dyp bekymring over disse alvorlige forholdene.

Komiteen uttrykte bl.a. håp om at regjeringen fortsatt vil nytte seg faglig bistand fra ILO, og at den - i samarbeid med de sosiale partene - vil endre sin lovgivning og praksis for å kunne finne en snarlig løsning på disse lønsspørsmålene og å sikre samsvar med konvensjonen.

Vedtak av komiterapporten i plenum

Komiterapporten ble enstemmig vedtatt av konferansen.

For en mer utfyllende rapport fra komiteens arbeid og nærmere opplysninger om de enkelte land, vises det - som nevnt - til disse konferansedokumentene: «Report of the Committee of Experts on the Application of Conventions and Recommendations», Report III (Part 1 A), ILO, 1998; «Migrant workers», Report III (Part 1 B); «Decent Work», Report of the Director-General, 1999, og «Report of the Committee on the Application of Standards», Provisional Records Nos. 23 (Part one and Part two) og 27, sidene 28 - 36.

8 Barnearbeid

Konvensjon og rekommandasjon om forbud mot og umiddelbare tiltak for avskaffelse av de verste former for barnearbeid

Komiteens arbeid gjaldt andre gangs og avsluttende behandling av utkast til konvensjon og rekommandasjon om de verste former for barnearbeid. Første gangs behandling fant sted på ILOs arbeidskonferanse sommeren 1998.

Komiteen ble ledet av: Mr. A. Atsain - regjeringsrepresentant fra Elfenbenskysten

Viseformenn var: Mr. B. Botha - arbeidsgiverrepresentant fra Sør-Afrika

Mr. L. Trotman - arbeidstakerrepresentant fra Barbados

Rapportør var: Ms. Marie Niven - regjeringsrepresentant fra Storbritannia

Norske medlemmer i komiteen var:

- Rådgiver Grete Ytterdal - Kommunal- og regionaldepartementet
- Konsulent Birgit Vinnes - Utenriksdepartementet
- Forhandlingsleder Svein Oppegaard - NHO
- Prosjektsekretær Leif Lausund - LO

Dessuten deltok ILO-delegasjonens leder, avdelingsdirektør Øyvind Vidnes i de fleste møtene.

Komiteens formann og de to viseformennene var de samme som ved første gangs behandlingen sommeren 1998.

Komiteen avholdt 20 møter. Grunnlaget for diskusjonen i komiteen var ILOs Rapporter IV(1) og IV (2A) og (2B) som på forhånd var utarbeidet av Byrådet. Rapport IV (2A) inneholder en oppsummering av innkomne kommentarer etter arbeidskonferansen 1998, og IV (B) inneholder utkast til konvensjon og rekommandasjon.

Saksbehandling forut for konferansen

Forut for Arbeidskonferansen ble utkast til konvensjon og rekommandasjon forelagt berørte parter og departementer, samt behandlet i ILO-komiteen. Videre ble det avholdt møte med Redd Barna som tilkjennegav sine synspunkter på det foreliggende utkast.

UD har vært spesielt engasjert i dette konvensjonsarbeidet, da temaet barnearbeid både berører det arbeidet som pågår i FN i forbindelse med en tilleggsprotokoll til barnekonvensjonen om barnesoldater, og norsk bistand til bekjempelsen av barnearbeid. UD deltok i år under hele konvensjonsarbeidet for å ivareta den folkerettslige delen. Samarbeidet mellom de to departementer fungerte utmerket både forut for og under konferansen.

Etter fjorårets forhandlinger gjensto fortsatt flere sentrale problemstillinger som man regnet med ville bli tatt opp på nytt ved årets arbeidskonferanse. Problemstillinger som barnesoldater, utdanning, presisering av hva som anses for farlig arbeid samt frivillige organisasjoners (NGOs) rolle regnet man med ville bli viet spesiell oppmerksomhet.

Norsk holdning var å arbeide for en konvensjon som ledsages av en rekommandasjon. Det var fra norsk side viktig å få en konvensjon som gir best mulig vern mot de verste former for barnearbeid, uten at den nye konvensjonen på noen måte svekket eksisterende normer, herunder bestemmelsene i FNs barnekonvensjon og ILOs minstealderkonvensjon. Det er likevel viktig at konvensjonens form og innhold gjør det mulig å oppnå et høyt antall ratifikasjoner, spesielt fra de landene som har mange barnearbeidere.

Spørsmålet om barnesoldater kom opp under fjorårets konferanse. Behandlingen ble imidlertid utsatt til årets konferanse i påvente av en eventuell avklaring i forhandlingene om tilleggsprotokollen til FNs Barnekonvensjon om barn i væpnet konflikt. Det har vært liten fremgang i dette arbeidet, og Norge ønsket å få inntatt en referanse til barnesoldater i konvensjonen.

Når det gjelder utdanning som et ledd i bekjempelsen av barnearbeid, ble det ved fjorårets konferanse oppnådd konsensus om å innta referanse til fri grunnutdanning (basic education) under tiltaksdelen i art. 7. Vi ønsket å styrke denne delen av konvensjonsteksten ytterligere under årets konferanse.

Spørsmålet om en eksemplifisering av hva som regnes som farlig arbeid skulle inntas i konvensjonsdelen, eller om opplistingen fortsatt skulle bli stående i rekomendasjonen ble fra norsk side vurdert opp mot at dette kunne bli et ratifikasjonshinder for en del land. Norge ønsket imidlertid å få en form for referanse til type arbeid inn i selve konvensjonsteksten, da det ellers ville bli altfor lett å definere bort typer farlig arbeid etter behov. En slik opplisting måtte imidlertid ikke fremstå som uttømmende.

Frivillige organisasjoner har ingen spesiell rolle i en trepartsorganisasjon som ILO. Imidlertid står frivillige organisasjoner sentralt i forhold til bekjem-pelsen av barnearbeid, og fra norsk side så vi positivt på at frivillige organisa-sjoners rolle skulle reflekteres i konvensjonsteksten. Dette skulle selvfølgelig ikke bidra til å svekke ILOs trepartsstruktur.

Arbeidet i komiteen

Med bakgrunn fra erfaringene fra første gangs behandlingen sommeren 1998, var vi forberedt på at nord/sør-problematikken ville stå sentralt. Vi hadde også merket oss at det ikke var store motsetningsforhold mellom arbeidsgiver- og arbeidstakersiden i denne saken, fordi de forpliktelser som ble foreslått i hovedsak rettet seg mot myndighetene. Det var tydelig at landene fra sør var langt bedre organisert og forberedt i år enn tilfellet var i fjor. Uformelle regio-nale grupper fra Sør-øst Asia, Afrika og Sør-Amerika, alle med stater som har til dels betydelige antall barnearbeidere, satte fra første dag sitt preg på komi-tearbeidet. Det virket også som de hadde en god dialog med arbeidsgiver- og arbeidstakersiden. Etter flere møter i komiteen med en rekke innlegg og lange diskusjoner om tittel og preamble, ble det fra komiteen besluttet at de sentrale problemstillingene barnesoldater, utdanning, farlig arbeid og frivil-lige organisasjoners rolle skulle forsøkes løst ved en pakkelsøsning gjennom diskusjoner i uformelle arbeidsgrupper. Gruppene skulle bestå av 3 represen-tanter fra hver regionale gruppering, IMEC (Industrialiserte land med mar-kedsøkonomi), samt arbeidsgiver og arbeidstakersiden. Dette medførte at dis-kusjonen i stor utstrekning foregikk utenfor komiteen. Komiteen fikk presen-tert gruppenes kompromissforslag, og det var lite rom for endringer. Denne formen for forhandlinger med sikte på konsensusløsninger er ikke vanlig i ILO, og det ble fra en del land kritisert at de viktigste problemstillingene ble løst utenfor komiteen. Påvirkningsmulighetene var begrenset for de land som ikke deltok i de uformelle arbeidsgruppene. En del land hadde heller ingen gruppering å forholde seg, som f.eks. de tidligere Østblokklandene, herunder Russland. Fra flere regjeringer ble det uttrykt ønske om at denne arbeidsfor-men ikke måtte danne presedens i ILO-sammenheng.

Samarbeid på regjeringssiden

Også i år ble det daglige koordineringsmøter i IMEC-gruppen, ledet av neder-landske Alette Van Leur. Der var ingen formalisert EU-koordinering. I de fleste spørsmål var det ikke stor uenighet mellom IMEC-landene. Når det gjaldt spørsmålet om barnesoldater, var det imidlertid to forskjellige holdnin-ger til omfanget av et eventuelt forbud mot barnesoldater. Norge insisterte på at de to ulike posisjonene i IMEC-gruppen skulle være representert i den ufor-melle arbeidsgruppen, og Canada gikk inn i gruppen etter forslag fra Norge.

Det ble også avholdt flere møter mellom de nordiske landene.

Den generelle debatten

Generalsekretærens representant presenterte rapportene IV (2A) og IV (2B). Han viste innkomne kommentarer til den tekst som ble fremforhandlet under Arbeidskonferansen sommeren 1998 for en konvensjon og en rekommandasjon, og trakk den konklusjon at den foreliggende tekst dannet et godt grunnlag for årets debatt. Imidlertid regnet han med at spørsmål vedrørende barnesoldater, eksemplifisering av farlig arbeid, utdanning, frivillige organisasjoner ville bli tatt opp på nytt i årets debatt.

Arbeidsgivernes representant fremhevet viktigheten av en meningsfull konvensjon som kunne ny universell ratifikasjon. Konvensjonen skulle være et supplement, og ikke en erstatning eller repetisjon av minstealderkonvensjon 138. Han viste til at enkelte begreper trengte nærmere presisering og at spørsmålene om barnesoldater og utdanning var sentrale, men kunne representere et ratifikasjonshinder. Arbeidsgiverne ville imidlertid vise fleksibilitet for å oppnå en konvensjon bygget på konsensus i den viktige saken.

Arbeidstakernes representant uttalte også vilje til å arbeide for et ratifiserbart instrument. Han viste til uformelle diskusjoner med flere forskjellige parter i løpet av året, og håpet at man kom frem til en konvensjonstekst bygget på konsensus. Han indikerte en positiv holdning til at frivillige organisasjoner skulle kunne ha en rolle i bekjempelsen av barnearbeid. Videre understreket han at barnesoldater, utdanning, eksemplifisering av farlig arbeid, sosial reintegrering samt jenters spesielle situasjon var forhold de ville prioritere.

Regjeringene indikerte i hovedsak de samme prioriteringer som arbeidstaker og arbeidsgiversiden, og at det var viktig å få et instrument som de fleste land kunne ratifisere. En del U-land fremhevet barnearbeid som et fattigdomsproblem, og at forpliktende internasjonal bistand var nødvendig for å få gjennomført tiltak og programmer for avskaffelse av de verste former for barnearbeid.

Norge holdt et innlegg hvor vi bl.a. fremhevet behovet for en fleksibel konvensjon, samtidig som vi ønsket en klarere beskrivelse av farlig arbeid, sterkere vektlegging av utdanning, barnesoldater inkludert i konvensjonen og en referanse til frivillige organisasjoner. Videre viste vi til Oslo-konferansen 1997 om barnearbeid og at forslagene til tiltak fra denne konferansen dannet et godt utgangspunkt for internasjonal og nasjonal bistand. Norge bidrar i IPEC-programmet, og vil fortsette med å bidra internasjonalt i bekjempelsen av barnearbeid.

Forhandlingene

Diskusjonen rundt preamble og tittel tok også i år uforholdsmessig lang tid tatt i betraktning at dette ikke er bindende bestemmelser. Den trege starten var en av årsakene til at det ble besluttet å løse de mest sentrale temaene i en treparts arbeidsgruppe. Gruppen kom frem til et forslag til pakkeløsning på de sentrale bestemmelsene i konvensjonens art. 2, 3, 4, 6 og 7, og paragraf 3 og 4 i rekommandasjonen.

*De sentrale punktene var:**Bruk av barn i væpnede konflikter*

I art. 3 a) definisjonen, ble det tatt inn en tilføyelse hvor tvungen eller obligatorisk rekruttering av barn for bruk i væpnet konflikt skulle anses som en av de verste former for barnearbeid.

Barnesoldater var et av de mest fokuserte temaene i ved årets arbeidskonferanse. Det var flertall for at barnesoldater skulle omfattes av konvensjonen, men det var ulike oppfatninger om hvorvidt det skulle være et totalforbud, eller om en skulle åpne for frivillig rekruttering, eventuelt med den konsekvens at barn under 18 år kunne risikere å måtte delta i kamphandlinger. Norge var blant de land som ønsket et totalforbud. Flere vestlige land hadde imidlertid problemer med et totalforbud, da barn under 18 år frivillig kan verve seg til det militære. Bl.a. USA og Storbritannia har slike ordninger, og spesielt USA arbeidet for å få en tekst som ikke var i strid med deres nåværende ordning. En stort antall U-land samt arbeidstakergruppen ønsket også et totalforbud mot barnesoldater. I løpet av de uformelle forhandlingene om en pakkeløsning, modifiserte flere av landene, samt arbeidstakergruppen sine holdninger, og vi fikk til slutt en tekst som nevnt innledningsvis. Norge, sammen med flere andre land arbeidet aktivt for å få så strenge restriksjoner som mulig i dette spørsmålet. For ikke å stå i veien for et konsensus aksepterte vi den fremforhandlede tekst, ledsaget av en uttalelse om vår holdning i saken. Den vedtatte tekst ble av en rekke land ansett som et første skritt på veien mot et bedre internasjonalt regelverk på dette området. Det ble oppfordret til at arbeidet og diskusjonen må videreføres i FNs forhandlinger om en tilleggsprotokoll til Barnekonvensjonen.

Utdanning

En rekke land, herunder de nordiske landene, har hevdet at arbeid som hindrer barn i å delta i grunnskoleutdanning (basic education), skulle regnes med blant de verste former for barnearbeid og inkluderes i definisjonen. Arbeidstakersiden gikk også inn for dette. Imidlertid fremsto en slik referanse til utdanning i definisjonen som et klart ratifikasjonshinder for en rekke U-land. Ved fjorårets forhandlinger ble det konsensus om en referanse til utdanning i art. 7 under tiltaksdelen. Spørsmålet om å innta en referanse til utdanning i definisjonsdelen som nevnt ble tatt opp igjen under årets konferanse. I tillegg til at dette vil være et ratifikasjonshinder for en rekke land, ble det hevdet at det arbeidet som barnet utførte i seg selv ikke nødvendigvis var den type arbeid som for øvrig var omfattet av konvensjonen. Resultatet av forhandlingene var at man ikke skulle ta inn en referanse til utdanning i definisjonen. Det var imidlertid bred enighet om viktigheten av utdanning i bekjempelsen av barnearbeid og man fikk en bedre synliggjøring og styrking av forpliktelsene til å tilrettelegge for grunnskoleutdanning, eventuelt yrkesopplæring hvor dette er mer hensiktsmessig, i art. 7(c).

Farlig arbeid

Norge, sammen med de andre nordiske landene forsøkte å få inntatt en eksemplifisering av farlig arbeid i konvensjonens art. 4 etter mønster av para-

graf 3 i rekommandasjonen uten at denne listen måtte anses som uttømmende. Arbeidstakerne, samt flere andre land ønsket også en slik eksemplifisering inntatt i konvensjonen. De fleste U-land samt arbeidsgiverne motsatte seg en slik opplisting med den begrunnelse at den gikk lenger enn ILOs minstealderkonvensjon 138, 18-års grensen tatt i betraktning. Resultatet ble en mellomløsning hvor det i konvensjonen ble inntatt en spesifikk referanse til paragraf 3, samt ny paragraf 4 i rekommandasjonen. Den nye paragraf 4 tar hensyn til at 16-åringer under nærmere angitte vilkår på enkelte områder kan delta i arbeid som beskrevet, i tråd med hva som er tillatt etter ILOs minstealderkonvensjon.

Frivillige organisasjoner (NGOs)

Under fjorårets konferanse motsatte både arbeidsgiver- og arbeidstakersiden seg enhver form for referanse til NGOs i konvensjonen. NGOs er imidlertid sterkt engasjert i barnearbeidsproblematikken, og innehar betydelig kompetanse på området. Flertallet av regjeringene ønsket å markere NGOs rolle i konvensjonsteksten, spesielt sett på bakgrunn av at en betydelig del av barnearbeidet foregår i den uformelle sektor hvor arbeidslivets organisasjoner ikke har særlig innflytelse. Arbeidstaker- og arbeidsgiversiden gikk i år med på å la berørte grupper bli hørt hvor dette var hensiktsmessig, så lenge dette ikke rokket ved ILOs trepartsstruktur. En referanse til andre berørte grupper ble inntatt i art. 6, slik at disse gruppers synspunkter skal tas i betraktning ved utarbeidelse av handlingsprogrammer for å avskaffe de verste former for barnearbeid.

De verste former for barnearbeid

Det ble enighet om følgende definisjon av de verste former for barnearbeid:

- slavearbeid, eller slavelignende former for arbeid som f.eks salg og»trafficking»av barn, gjeldsslaveri og livegenskap, tvangsarbeid og obligatorisk arbeid inkludert tvungen eller obligatorisk rekruttering av barn til bruk i væpnet konflikt
- bruk, fremskaffelse av eller tilbud av barn for prostitusjon, for produksjone av pornografi eller pornografisk opptreden,
- bruk, fremskaffelse av eller tilbud av barn for ulovlige (illicit) handlinger, spesielt i narkotikaproduksjon og kurervirksomhet som beskrevet i relevante internasjonale avtaler
- arbeid som etter sin art eller under de omstendigheter det er utført, kan være til skade for barnets helse, sikkerhet eller moral.

Oppsummering

Konvensjonen ble enstemmig vedtatt. Det ble ikke holdt en eneste avstemning, og det var konsensus på samtlige artikler. Selv om konvensjonen ikke går så langt som vi hadde ønsket i forhold til barnesoldater, utdanning, tidsaspektet for avskaffelse av de værste former for barnearbeid m.v, må vi si oss fornøyd med resultatet. Vi har oppnådd å få et instrument som de fleste land kan ratifisere, og det var også hensikten.

Norsk regelverk er i hovedsak innenfor rammen av konvensjonsteksten. Det er imidlertid ikke helt avklart hvorvidt *pornografisk produksjon* helt dekkes av straffeloven § 211. Dette spørsmålet er under utredning i forbindelse

med et lovendringsarbeid i Justisdepartementet. Dersom det skulle være behov for en mindre endring i straffeloven, burde dette likevel ikke være et hinder for ratifikasjon av konvensjonen.

Rekommandasjonen

Rekommandasjon inneholder i hovedsak de samme elementer som konvensjonen, og skal anvendes i samhold med konvensjonen. Rekommandasjonens anbefalinger er har imidlertid større detaljeringsgrad enn konvensjonsdelen. Dette gjelder f. eks punkt 2 om handlingsprogrammer for avskaffelse av de verste former for barnearbeid, punkt 3 og 4 om eksemplifisering av farlig arbeid og eventuell unntak i forbindelse med opplæring. Rekommandasjonens punkt 5 til 15 inneholder anvisning på hvordan landene bør implementere og følge opp bestemmelsene i konvensjonen og rekommandasjonen. Dette gjelder spesielt kartlegging og statistikk om de verste former for barnearbeid (punkt 5), samarbeid på tvers av landegrensene for avskaffelse av de verste former for barnearbeid (punkt 11). Videre er det punkt 12 foretatt en gradering av alvorlighetsgraden av typer barnearbeid slik at noen overtredelser bør avstedkomme strengere reaksjonsformer. For øvrig inneholder rekommandasjonen en rekke tiltak av mer praktisk karakter, som for eksempel økt bevisstgjøring av de involverte myndigheter samt samfunnet som helhet. Det er også lagt vekt på klageprosedyrer som barna selv kan forholde seg, og som gir beskyttelse mot represalier.

Den engelske tekst for konvensjonen og rekommandasjonen og den norske oversettelse av instrumentene, finnes i undervedleggene nr. 9 og 10.

9 Revisjon av konvensjon nr. 103 (revidert) om mødrevern (1952) og rekommandasjon nr 95 om mødrevern

Komiteens arbeid gjaldt første gangs behandling av utkast til ny konvensjon og rekommandasjon om mødrevern. Annen gangs og avsluttende behandling vil foregå på konferansen i 2000.

Komiteen ble ledet av:	Ms. A. Andersen - regjeringsrepresentant fra Danmark
Viseformenn var:	Ms. A. Knowles - arbeidsgiverrepresentant fra New Zealand
	Ms. U. Engelen-Kefer - arbeidstaker-representant fra Tyskland
Rapportør var:	Ms. L. Samuel - regjeringsrepresentant fra Kypros

Norske medlemmer i komiteen var:

Rådgiver Bodil Stueflaten - Kommunal- og regionaldepartementet
Advokat Johan Øydegaard, Næringslivets Hovedorganisasjon
Avdelingsleder Karin Enodd, Landsorganisasjonen i Norge

Komiteen avholdt 19 møter. Grunnlaget for diskusjonen i komiteen var ILOs rapporter V(1) og V(2). Rapportene er utarbeidet av byrået. Rapport V(1) inneholder et spørreskrift som ble sendt medlemslandene i 1998. Rapport V(2) inneholder en oppsummering av medlemslandenes svar, samt utkast til konvensjon og rekommandasjon. Forut for komitemøtene ble det avholdt egne koordineringmøter for partene og IMEC-gruppen.

Bakgrunnen for revisjonen

ILOs styre vedtok i mars 1997 å revidere konvensjon nr. 103 og rekommandasjon nr. 95 om mødrevern, og at revisjonen skulle behandles første gang på Arbeidskonferansen i 1999. Andre gangs behandling/sluttbehandling vil finne sted på Arbeidskonferansen juni 2000.

ILO-konvensjon nr. 103 omfatter regler om svangerskapspermisjon på minimum 12 uker, kontant stønad og medisinsk hjelp, ammefri som skal regnes som arbeidstid og forbud mot oppsigelse under permisjon. Konvensjonen er omfattende og detaljert. Det er kun 36 land som har ratifisert konvensjonen, dvs. mindre enn 20 % av medlemslandene. Ingen av de nordiske landene har ratifisert den. Konvensjon nr. 103 og rekommandasjon nr. 95 er igjen en revisjon av ILO-konvensjon nr. 3 om kvinners arbeid før og etter nedkomst fra 1919. Heller ikke konvensjon nr. 3 er ratifisert av Norge. I 1952 hadde bare 18 av ILOs den gang 66 medlemsland ratifisert den.

ILOs saksbehandling forut for konferansen

I desember 1997 sendte ILO ut et omfattende spørreskrift til medlemslandene (rapport V(1)). Spørreskriftet omfattet problemstillinger og utfordringer knyttet til kvinners økende deltakelse på arbeidsmarkedet også i den perioden hun føder og har ansvar for små barn. På bakgrunn av svarene fra 112 medlemsland og et enda større antall arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner utarbeidet byrået et utkast til konvensjon og rekommandasjon om mødrevern. Svarene på spørreskriftet og utkastene til konvensjon og rekommandasjon er trykket i rapport V(2).

Nasjonal saksbehandling forut for konferansen

Kommunal- og regionaldepartementet sendte ILOs spørreskrift (rapport V(1) på høring til Barne- og familiedepartementet, Sosial- og helsedepartementet, Samferdselsdepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Direktoratet for arbeidstilsynet, Landsorganisasjonen i Norge og Næringslivets Hovedorganisasjon i desember 1997. På bakgrunn av innspillene i høringsrunden og behandling av saken i ILO-komiteens møte i mars 1998 utarbeidet Kommunal- og regionaldepartementet Norges svar på spørreskriftet.

I mai 1999 ble det holdt et nordisk koordineringsmøte for regjeringsrepresentantene. På bakgrunn av at ingen av de nordiske landene hadde ratifisert konvensjonene fra 1919 og 1952 var enighet om at en ny revidert konvensjon må være betydelig mer fleksibel. Flexibiliteten må imidlertid ikke gå på bekostning av grunnleggende rettigheter som blant annet retten til svangerskapspermisjon av en viss minimumslengde, økonomisk kompensasjon og ikkediskriminering i arbeidsforhold på grunn av svangerskap og fødsel og bar-

sel. Det var også enighet blant de nordiske landene å foreslå egne bestemmelser om fedre-/foreldrerettigheter og at konvensjonen burde ha en kjønnsnøytral tittel. Det var også enighet om at konvensjonen burde omfatte adopsjon.

Samarbeid på regjeringssiden

Før komitemøtene var det daglige koordineringsmøter i IMEC-gruppen. EU-landene hadde sine koordineringsmøter i forkant av IMEC-møtene. Koordinerte synspunkter i IMEC-gruppen ble lagt fram der det tidlig ble klart at gruppen hadde felles holdninger. I saker hvor EU-landene allerede hadde blitt enige om et felles synspunkt, kunne de øvrige IMEC-landene slutte seg til dette ved håndsopprekning. I saker det hvor det var uenighet delte gruppen seg i to eller det ble overlatt til de enkelte regjeringsrepresentantene å legge fram sine holdninger i komiteen. Det var også tre nordiske møter i løpet av konferansen. De nordiske regjeringsrepresentantene i mødrevernkomiteen hadde utstrakt kontakt og satt samlet i komitemøtene.

Den generelle debatten

Den generelle debatten startet med at sekretariatet presenterte rapportene V(1) og V(2). Det ble poengtert at stadig flere kvinner fortsetter å være en del av arbeidsmarkedet også i den perioden av livet hvor de føder og har omsorg for små barn.

I det norske innlegget i generaldebatten ble det lagt vekt på at en ny konvensjon må være fleksibel slik at mange land kan ratifisere den, men allikevel inneholde vesentlige rettigheter knyttet til svangerskap, fødsel og omsorg for små barn. Selv om tiden neppe er moden for å gi mødre og fedre tilsvarende like rettigheter i konvensjonen er det på tide å starte en prosess mot større likestilling i disse spørsmålene. I denne forbindelse foreslo Norge å gjøre tittelen på konvensjonen kjønnsnøytral. Forslaget ble støttet av Sverige.

I forslaget til rekommandasjon lå det et forslag om at mor eller far skal ha rett til permisjon i tillegg til den obligatoriske mødrepermisjonen. Sverige fremmet (også på vegne av Danmark, Finland, Kroatia og Norge) forslag om å gjøre dette til en frivillig del av konvensjonen (såkalt «optional part»). Ved å flytte bestemmelsen fra rekommandasjonen til konvensjonen vil medlemslandene med jevne mellomrom tvinges til å rapportere til ILO hvorvidt de har ratifisert også denne delen av konvensjonen.

De skandinaviske landene anså det som viktig å reise enkelte problemstillinger knyttet til større likestilling og ansvarsdeling mellom kjønnene. Diskusjonen viste at de konkrete forslagene ville få svært begrenset støtte. Forslagene ble derfor trukket etter hvert som de kom opp.

Forhandlingene

Det ble tidlig klart at det er store ulikheter i nasjonalstatenes lovgivning på dette området. Det førte til at det var vanskelig å oppnå konsensus, og det ble mange avstemninger. I hovedsak stemte arbeidstakersiden for detaljerte og omfattende regler, mens arbeidsgiversiden stemte for regler hvor det i stor grad overlates til nasjonal rett å fastsette det materielle innholdet i reglene.

Det var derfor i stor grad regjeringsrepresentantene som avgjorde avstemningene. Regjeringsgruppa var ofte delt.

De enkelte problemstillingene

1. *Virkeområde*I ILO-sekretariatets forslag til punkt 5 ble kvinner definert som alle gifte eller ugifte kvinner. Barn ble definert som alle barn født i eller utenfor ekteskap. For å imøtekomme flere land som ikke ville kunne ratifisere en konvensjon som omfatter ugifte kvinner og barn født utenfor ekteskap ble teksten endret til å omfatte alle barn og kvinner uten noen slags form for diskriminering. Konvensjonen omfatter alle ansatte kvinner. Det er visse muligheter for å unnta begrensede grupper arbeidstakere eller virksomheter.
2. *Permisjon*Kvinner har rett til mødrepermisjon i ikke mindre enn 12 uker. De tidligere konvensjonene fra 1903 og 1952 inneholder også en minimumspermisjon på 12 uker. Permisjonen skal inneholde en obligatorisk del. Lengden på den obligatoriske delen overlates det til medlemsstatene å bestemme. I konvensjonen fra 1952 er det en obligatorisk periode på 6 uker. I følge arbeidsmiljøloven er de seks første ukene etter fødsel forbeholdt mødre. Etter norsk rett kan Arbeidstilsynet gjøre unntak fra regelen dersom moren ved legeattest godtgjør at det er best for henne å komme i arbeid. Denne unntaksbestemmelsen var en av grunnene til at Norge ikke kunne ratifisere konvensjonen fra 1952.
3. *Økonomisk kompensasjon* Svangerskaps- og fødselspenger må være nok til at mor og barn kan opprettholde en passende levestandard. Ytelsene kan enten være ikke mindre enn 2/3 av kvinnens tidligere inntekt eller som et «flatt» beløp av passende størrelse. I følge ILOs juridiske ekspert er vår ordning med økonomisk ytelse tilsvarende full lønn, men med et øvre «tak» tilsvarende 6 ganger folketrygdens grunnbeløp i overensstemmelse med konvensjonsteksten. Kvinner har rett til medisinsk oppfølging før, under og etter fødsel, herunder plass på sykehus dersom det er nødvendig.
4. *Ikke-diskriminering i arbeidsforhold* Det skal være ulovlig å si opp en kvinnelig arbeidstaker som er gravid eller er borte fra arbeid på grunn av svangerskaps- eller fødselspermisjon, med mindre hun sies av andre grunner enn de som kan knyttes til svangerskap, fødsel eller amming. Det samme oppsigelsesvernet skal gjelde en periode etter at kvinnen kommer tilbake til arbeid etter endt permisjon. Bevisbyrden for at en oppsigelse ikke skyldes forhold som har med graviditet, fødsel eller amming å gjøre ligger hos arbeidsgiver. Arbeidsmiljøloven § 65 har regler om oppsigelsesvern ved svangerskap, etter fødsel og permisjon. Oppsigelse av gravid arbeidstaker skal anses å ha sin grunn i dette forhold dersom ikke noe annet gjøres overveiende sannsynlig. De norske bestemmelsene gir ikke særlig beskyttelse i en periode etter en kvinne kommer tilbake til arbeid etter endt svangerskaps- og fødselspermisjon, selv om en oppsigelse begrunnet i dette forhold ville blitt ansett som usaklig etter de vanlige reglene. Medlemslandene skal sørge for å iverksette tiltak for å sikre at graviditet, svangerskap og fødsel ikke blir en kilde til diskriminering i arbeidslivet. Det må antas at vår likestillingslov oppfyller kravet i konvensjonsforslaget. Et slikt tiltak skal i følge være å forby å kreve graviditetstest når kvinner søker arbeid, med mindre det gjelder arbeid som gravide og ammende ikke må utføre. Bestemmelsen kom inn i konvensjonen under komitebe-

- handlingen. Fra ILO-sekretariatet var det foreslått en slik bestemmelse i rekommandasjonen. Norsk rett har ingen tilsvarende bestemmelse.
5. *Ammende mødre* Etter en lengre debatt i komiteen ble bestemmelsen om ammende mødre flyttet fra rekommandasjonen til konvensjonen. I følge bestemmelsen har ammende mødre rett til en eller flere pauser daglig for å amme sitt barn. Pausene skal regnes som arbeidstid og lønnes deretter. I følge arbeidsmiljøloven har ammende kvinner rett til fri for å amme minst \$043 time to ganger daglig eller en time kortere arbeidstid per dag. Amme-fri gir ikke rett til lønn. Enkelte arbeidstakere har krav på lønn i henhold til tariffavtale. En liknende bestemmelse i konvensjonen fra 1952 er en av de største grunnene til at så få land har ratifisert konvensjonen. Dette argumentet ble fremsatt av arbeidsgiversiden og en rekke land under komitebehandlingen. Avstemming førte til at bestemmelsen ble vedtatt.
 6. *Rekommandasjonen* Rekommandasjonen inneholder en rekke utfyllende bestemmelser/anbefalinger. Blant annet at medlemslandene bør utvide svangerskapspermisjonen til minst 16 uker, forlengelse ved flerbarnfødsler og muligheter for ytterligere permisjon for mor og/eller far etter den obligatoriske permisjonen for kvinner. Det oppfordres videre til utbetaling av fødsels- og svangerskapspengene tilsvarende full lønn, og at kvinner skal ha tilbake samme stilling som hun hadde før hun gikk ut i permisjon.

Oppsummering

Det var store kulturforskjeller i komiteen. Arbeidstakersiden og en rekke utviklingsland var redd for at en fleksibel konvensjon hvor detaljene overlates til nasjonal lovgivning ikke ville sikre kvinner i alle land grunnleggende rettigheter knyttet til svangerskap, fødsel og amming. En rekke avstemninger førte til at konvensjonen ble vel så detaljert som konvensjonen fra 1952. Dette må føre til at få land kan ratifisere konvensjonen slik det er nå.

Utfordringen for neste års konferanse vil være å forberede en oppmyking av de konvensjonsbestemmelsene som gjør at Norge ikke kan ratifisere. Konvensjonen inneholder i hovedsak de samme ratifikasjonshindringene for alle de nordiske landene, og det vil bli forberedt felles nordiske innlegg og forslag på konferansen til neste år.

10 Komiteen for faglig bistand

Norsk deltaking i komiteen

Arbeidet i komiteen for faglig bistand tok utgangspunkt i rapporten om den faglige bistandsvirksomheten fra 1993-97 og Generaldirektørens hovedrapport til Arbeidskonferansen «Decent Work». Formålet med komiteens arbeid var å utarbeide retningslinjer for ILOs faglige bistandsvirksomhet de neste fem år.

Komiteen ble ledet av:	Refael Alburquerque, regjeringsrepresentant fra Den dominikanske republikk
Viseformenn var:	Azad Jeetun, arbeidsgiverrepresentant fra Mauritius William Brett, arbeidstakerrepresentant fra Storbritannia

Norske medlemmer av komiteen var:

Byråsjef Knut Langeland, Utenriksdepartementet,
Førstekonsulent Inger Gregersen, Utenriksdepartementet,
Internasjonal sekretær Karin Beate Theodorsen, LO,
Direktør Erik Hoff, NHO.

Innledning

Komiteen tok, som nevnt over, utgangspunkt i rapporten om ILOs faglige bistandsvirksomhet i årene 1993 - 1997 og Generaldirektørens hovedrapport til konferansen «Decent Work». Han anbefalte i rapporten at faglig bistand må utgjøre en integrert del av ILOs øvrige virksomhet, og at den må bidra til å oppfylle de fire strategiske målsettingene for organisasjonen: (i) fremme av grunnleggende menneskerettigheter, (ii) sysselsettingsskapende aktiviteter for menn og kvinner, (iii) sosial sikkerhet og (iv) sosial dialog og trepartssamarbeid, samt de to tverrgående målsettinger om likestilling og utvikling. Det ble foreslått at de åtte bistandsprogrammene, som er etablert, skal være sentrale i dette arbeidet.

Norge gav i sitt åpningsinnlegg sin tilslutning til disse anbefalingene. Vi la også vekt på at hjelpen må ha spesielt fokus på kvinner ut fra et fattigdoms- og likestillingsperspektiv, at den må være mottakerfokusert og fattigdomsrettet, at bedre koordinasjon av virksomheten mellom hovedkvarteret og feltet er påkrevet, at regjering, arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner på enkelte områder må samarbeide med frivillige organisasjoner i iverksettelsen av faglig bistandsvirksomhet, samt at bedre og uavhengige evalueringsrutiner må etableres. Det ble understreket at ILO må delta aktivt i FN's reformarbeid, i UNDAF-prosessen på landnivå og at ILO styrker kontakten med de øvrige deler av FN-systemet og Bretton Woods-institusjonene.

Arbeidet i komiteen

Norge deltok aktivt i arbeidet i IMEC-gruppen under konferansen. I innlegget fra andre land i IMEC-gruppen ble det også gitt støtte til de hovedlinjene Generaldirektøren hadde foreslått i rapporten til Arbeidskonferansen («Decent Work»).

Det var bred tilslutning også fra arbeidsgiver og arbeidstakersiden, samt fra andre regioner om de retningslinjer Generaldirektør hadde lagt til grunn.

Enkelte punkter var det likevel vanskelig å komme frem til enighet om. Dette gjaldt:

a) Erklæringen om de grunnleggende rettigheter i arbeidslivet

Spørsmålet om omfanget av en henvisning til «Erklæringen om de grunnleggende rettigheter i arbeidslivet» (vedtatt i 1998) ble det svært vanskelig å komme fram til enighet om. Norge, landene i IMEC-gruppen og arbeidstakersiden ønsket en relativt bred omtale av Erklæringen for å sikre at ILO hadde en aktiv oppfølging av den gjennom den faglige bistandsvirksomheten. Arbeidsgiversiden og enkelte utviklingsland hadde innsigelser til dette. Resultatet ble imidlertid til at vi fikk til en god omtale av Erklæringen og hvordan den skal følges opp i den faglige bistandsvirksomheten.

b) Arbeidsstandarder

Spørsmålet om en henvisning til arbeidsstandarder ble et annet meget vanskelig punkt å få til enighet om. Også her ønsket Norge, IMEC-landene og arbeidstakersiden en relativt bred henvisning, for å sikre at det tradisjonelle kjerneområdet for ILOs virksomhet, ble behørig fulgt opp. Dette møtte motstand fra arbeidsgiversiden og enkelte utviklingsland, som bl.a. mente at ILO i større grad burde konsentrere seg om sysselsettingsskapende aktiviteter i sin faglige bistandsvirksomhet. Etter lange diskusjoner fikk arbeidsstandarder en tilfredsstillende plass i sluttrapporten og vil være et godt grunnlag i det videre arbeidet i organisasjonen. Samtidig ble det understreket at sysselsettingsskapende aktiviteter er viktig for organisasjonens faglige bistandsarbeid.

c) De tre partenes deltakelse i alle sider ved den faglige bistandsvirksomhet og deltakelse av det sivile samfunn i faglig bistand

Spørsmålet om de tre parter skal delta i alle deler av den faglige bistandsvirksomheten (fra prosjektutforming til evaluering) kom opp til bred diskusjon. Arbeidstakersiden gikk meget sterkt inn for at dette skulle nedfelles i anbefalingene fra gruppen. Det ble fra regjeringshold (IMEC-gruppen) gitt uttrykk for at selv om det i de fleste tilfeller både var påkrevet og fornuftig å involvere alle de tre partene, så ville det i enkelte tilfeller være mindre hensiktsmessig og noen ganger føre til unødige forsinkelser å involvere de tre partene i samtlige deler av prosessen. Det ble fra IMEC-gruppen også understreket at frivillige organisasjoner og det sivile samfunn i større grad måtte trekkes inn i den faglige bistandsvirksomheten. Typisk gjelder dette i kampen mot barnearbeid. Det ble til slutt enighet om at det skulle nedfelles et prinsipp om at de tre partene skulle delta i de ulike sider av faglig bistand. Det ble også enighet om en tekst om å styrke samarbeidet med det sivile samfunn, uten at dette skulle svekke det trepartiske prinsippet.

d) Krisefond

Den afrikanske regionen ønsket å opprette et «emergency fund» til bruk i krisetilfeller. Dette ble avvist av andre regjeringsrepresentantene som viste til at Verdensbanken m.m. har hovedansvaret for økonomisk «bistand» i en slik situasjon. Det ble imidlertid understreket at det var viktig at ILO styrket sitt samarbeid med Verdensbanken for å sikre at den tar hensyn til faglige rettigheter og ikke minst å sikre et sosialt sikkerhetssystemet for de mennesker som blir rammet av krisen. Den asiatiske regionen viste til at opprettelsen av et slikt fond ikke hadde vært drøftet i forbindelse med krisen i Asia.

Konklusjon

Etter lange og harde forhandlinger fikk vi vedtatt et balansert dokument som kan bli et godt arbeidsdokument i ILOs faglige bistandsvirksomhet de neste fem år, og som er i tråd med de fire strategiske og de to tverrgående målene for organisasjonen. Det ble undertreket at det var viktig å fortsette å styrke relevansen, effektiviteten og kvaliteten av ILOs arbeid for å sikre gode resultater. Viktigheten av uavhengige evalueringer ble her understreket. Det ble videre slått fast at bred deltakelse i UNDAF-prosessen og samarbeid med andre deler av FN-systemet og Bretton Woods-institusjonene, var påkrevet. Kvinner og likestillingsspørsmål har nå fått en mye mer fremtredende plass i ILOs virksomhet. Dette er svært gledelig sett med norske øyne, ettersom vi, i tett samarbeid med arbeidstakerne og arbeidsgiverne, i mange år har kjempet for et sterkere fokus på disse spørsmål. Byrået ble pålagt å utarbeide en plan for gjennomføring av de ulike tiltakene i rapporten for fremleggelse på styremøtet i november 1999.

11 Endringer i Forretningsordenen

Denne saken gjeldt en endring i artikkel 7, para 1, b, i konferansens forretningsorden. Bakgrunnen for endringsforslaget er i korthet denne: Arbeidskonferansen vedtok i juni 1998 en Erklæring om grunnleggende prinsipper og rettigheter i arbeidslivet samt retningslinjer om oppfølging av den. Oppfølgingen kommer til å skje dels i en «Annual review» og dels i en «Global report». For å tydeliggjøre skillet mellom overvåking av gjennomføringen av ratifiserte konvensjoner og oppfølgingen av 1998-års Erklæringen vedtok Styret i mars 1998 å foreslå for Arbeidskonferansen i juni 1999 en endring i dens Forretningsorden, artikkel 7,1,b. Forslaget innebærer at de artikkel 19-rapportene, som ligger til grunn for «Annual reviews» *ikke* skal diskuteres i Arbeidskonferansens komite for gjennomføring av konvensjoner og rekommandasjoner.

Konferansen vedtok dette etter forslag fra komiteen.

Det kan i denne sammenheng nevnes at «den globale rapporten» skal legges frem for Arbeidskonferansen av Generaldirektøren og diskuteres i plenum. Det gjenstår å beslutte om diskusjonen skal skje i en særskilt sesjon innen rammen for generaldebatten og hvor lang den skal være (en dag eller mer).

12 Spesialsesjonen om situasjonen for arbeidstakerne i de okkuperte arabiske områder

I årene 1990 - 95 ble det avholdt slike spesialsesjoner om situasjonen for arbeidstakerne i de okkuperte arabiske områdene. I 1996 og 1997 ble det imidlertid ikke avholdt noen slike spesialsesjoner. I 1998 ble det igjen avholdt en slik spesialsesjon.

Til grunn for sesjonen forelå en rapport utarbeidet av Arbeidsbyrået, ref. «Report of the Director-General on the situation of workers of the occupied Arab territories», 87 th Session, 1999. Rapporten var blitt utarbeidet av en ILO-delegasjon som besøkte Palestina og de aktuelle områdene i tiden 24. april til 1. mai 1999.

Den gir en oversikt over den senere tids utvikling i området, den økonomiske situasjon, utviklingen på arbeidsmarkedet, det sosiale sikkerhetsnettverk, arbeidslovgivning og forholdene mellom partene på arbeidsmarkedet og faglig bistandsvirksomhet.

Det var 37 talere som tok ordet i debatten, herunder representanter for arbeidslivets parter. Ambassadør Bjørn Skogmo, Delegasjonen i Geneve og 1. sekretær Evy Buverud Pedersen, holdt hvert sitt innlegg i debatten. Innleggene er vedlagt rapporten som henholdsvis undervedlegg 6 og 7.

I samsvar med vanlig praksis for slike sesjoner ble det ikke truffet noe vedtak eller trukket konklusjoner fra møtet.

Konferansedrøftingen finnes gjengitt i «Provisional Record», No. 13, ILC, Geneva 1999.

13 Vestlige samrådsmøter og nordisk samarbeid

Som vanlig ble det holdt en rekke samrådsmøter mellom regjeringsutsendingene fra de vestlige land med markedsøkonomi (IMEC-landene), i alt 25 land. Møtene fungerer svært godt mht utveksling av informasjon og samordning av felles standpunkter i viktige saker.

IMEC-landene holdt også noen få møter med de øst- og sentraleuropeiske landene for utveksling av synspunkter.

Det var som vanlig nært samarbeid mellom de nordiske regjeringsdelegasjonene under konferansen og det ble holdt flere felles nordiske innlegg. Det ble også holdt ukentlige fellesmøter av de nordiske regjeringsdelegasjoner.

I løpet av konferansen - i forbindelse med statsråd Enoksens besøk - ble det holdt et møte der hele den norske trepartsdelegasjonen deltok samlet for utveksling av opplysninger og der det ble orientert om arbeidet i de ulike komiteene og i plenum.

Oslo, oktober 1999

Øyvind Vidnes Odd Bruaas

Den norske delegasjon

Den norske delegasjon	
Regjeringsrepresentanter	
Avdelingsdirektør Øyvind Vidnes,	delegert, delegasjonens leder, KRD
Rådgiver Odd Bruaas,	delegert, KRD
Ambassadør Bjørn Skogmo,	stedfortredende delegert, Norges faste delegasjon i Geneve
Som rådgivere	
Byråsjef Knut Langeland,	UD
Ambassaderåd Ottar T. Christiansen	Norges faste delegasjon i Geneve
Rådgiver Grete Ytterdal	KRD
Rådgiver Bodil Stueflaten	KRD
Førstekonsulent Inger Gregersen,	UD
Konsulent Birgit Vinnes	UD

Ambassadesekretær Ingrid Mollestad	Norges faste delegasjon i Geneve
Arbeidsgiverrepresentanter (etter forslag fra NHO):	
Direktør Erik Hoff	delegert, NHO
Direktør Tor Kaada	stedfortredende delegert, og rådgiver, ELF Petroleum Norge AS
Forhandlingsleder Svein Oppegard	rådgiver, NHO
Advokat Johan Kr. Øydegaard	rådgiver, NHO
Advokat Øystein Joranger	rådgiver, NHO
Koordinator Toril Riddervold	rådgiver, NHO
Hotelleier Børrea Schau-Larsen	rådgiver, NHO
Adm.direktør Thor Bergby	rådgiver, NHO
Arbeidstakerrepresentanter (etter forslag fra LO)	
1. sekretær Evy Buverud Pedersen	delegert, LO
Stedfortr. internasjonal sekretær	
Karin Beate Theodorsen,	stedfortredende delegert, LO
Avdelingsleder Karin Enodd	rådgiver, LO
Prosjektsekretær Leif Lausund	rådgiver, LO
Internasjonal sekretær Ingeborg Aas-næs	rådgiver, AF
Advokat Vidar Birkeland	rådgiver, LO
Prosjektmedarbeider Moussa EL Jeris	rådgiver, LO
Prosjektmedarbeider Nina Mjøberg	rådgiver, LO
Observatør fra YS	
Rådgiver Toril Marstrander	
Observatører fra Stortinget:	
Stortingsrepresentant Leif Lund (A)	
Stortingsrepresentant Ivar Østberg (KrF)	

Deltaking av kommunal- og regionalministeren

Kommunal- og regionalministeren, statsråd Odd Roger Enoksen, deltok på konferansen i dagene 10. og 11. juni. Han ble ledsaget av departementsråd Ulf Sand og ekspedisjonssjef Gundla Kvam.

Informasjonskonsulent Tor Monsen, FN-sambandet, deltok i konferansen 8. - 15. juni.

Fordeling av de norske delegasjonsmedlemmene på komiteene:

Sak.nr.	Komite	Regj.rep.	Arb.takerrep.	Arbeidsgiverrep
2	Finans. og budsjett - saker	Vidnes		
3	Gjennomf.komiteen	Bruaas	B. Pedersen Aas-næs	Joranger
4	Barnearbeid	Ytterdal Vinnes	Lausund	Oppegaard

5	Mødrevern i arbeidslivet	Stueflaten	Enodd	Øydegard
6	ILOs bistandsvirksomhet	Langeland Greger- sen	Theodorsen	Hoff

Kommunal- og regionalminister Odd Roger Enoksens innlegg i plenumsdebatten

I am honoured to have the opportunity to address the International Labour Conference for the first time. At the outset, I would like to congratulate Mr. Somavia and welcome him as our new Director-General. The ILO needs a forward-looking leader, with the ability to renew the Organization. We are convinced that Mr. Somavia has all the qualifications necessary to bring this Organization successfully into the next millennium. I give him all my best wishes for the future.

In his Report to this year's Conference, the Director-General proposed the primary goal for the ILO - to secure decent work for women and men everywhere. There are few global tasks which are more important or more challenging. It means that we shall not only strive to find work for the millions of unemployed throughout the world; they shall have decent jobs, jobs that are freely chosen, and that do not jeopardize the workers' safety and health. It means work that does not deprive children of their childhood. And it should also mean work that gives the workers decent compensation for their efforts. The Norwegian Government fully supports this goal.

I am especially glad to see that Mr. Somavia, in his Report, underlines the importance of protecting workers in the informal sector. They are among the poorest in the world of work. Their lack of basic protection is a serious problem to which the ILO must respond.

The ILO Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work was adopted last year as a promotional instrument. This Declaration was a landmark achievement in our efforts to advance respect for the rights of working people. We believe that a successful implementation of the Declaration is imperative to promote economic and social progress. Therefore, we support, in order to promote the Declaration, that the ILO will launch an InFocus programme to promote policies to implement its principles in ways that are gender sensitive and development oriented.

Child labour is, in my opinion, the most pressing social and human rights issue of our time. We are outraged that millions of children are sold for prostitution and pornography, trafficked and treated like slaves or exploited in hazardous work.

Norway has, during recent years, been strongly committed to the abolition of child labour. We are therefore very pleased that the Conference this year will adopt a new Convention on the elimination of the worst forms of child labour. I believe that the elimination of these most intolerable forms of child exploitation should currently be the single most important objective of the ILO and its member States.

The Conference is, for the first time since 1993, discussing technical cooperation in a more comprehensive manner. The recommendations by this Conference will create the basis for the ILO's work in this field in a new century.

At this juncture, I would like to flag the importance Norway has attached to the ILO's technical cooperation programmes. We support the Director-General in his efforts to further integrate technical cooperation in the ILO's overall activities. It is important that the ILO clearly defines its role and focuses its efforts on fewer and more clearly defined areas to achieve greater impact.

The ILO is indeed well positioned to contribute constructively to the ongoing reform process in the United Nations, and hence have a better opportunity to bring forward our goal of decent work within the United Nations system. In this connection, we are pleased that the "high level" segment of ECOSOC this year will address the topic "The role of employment and work in poverty education: The empowerment and advancement of women". We fully concur with Mr. Somavia in attaching so much importance to the gender dimension.

I welcome very much the initiatives undertaken by the Director-General to renew the work on labour standards. I fully agree with him that the ILO will need to experiment with new approaches, to ensure its continued relevance in this field and to reassert the usefulness of international standards. In order to raise the profile and increase the relevance of the ILO's work on standards, a number of issues should be examined. The ground for new standards should be more thoroughly prepared, and new methods of standard setting should be explored. I am also convinced that the ILO needs to be more proactive when it comes to implementation, assisting governments in giving effect to the Conventions they have chosen to ratify. At times, the supervisory system should work in a more differentiated way, focusing more on the most serious violations of the ILO standards. The system would be more credible if clearer priorities were set in this respect. I hope the Director-General will be successful in his endeavours.

In conclusion, I would like to express my support to the new approach of strategic budgeting, presented by the Director-General. My Government will follow with great interest and support the reform process that has just started. We believe that reforms are necessary to make the ILO more relevant. Institutional reform is necessary to enable the ILO, together with its partners in the United Nations system, to respond more effectively, and in a more coordinated fashion, to the global challenges of our time.

1. sekretær Evy Buerud Pedersens innlegg i plenumsdebatten

On behalf of the Nordic Confederation of Trade Unions, I would like to congratulate the President and the two Vice-Presidents on their election. I also welcome Mr. Somavia as head of the International Labour Organization.

It was with great interest that I listened to our new Director-General's presentation of his Report, Decent work. His proposals to focus the work of the Organization is important and useful. And particularly if this really means more focus on performance orientation, as indicated in his intervention.

The four strategic objectives do, in my opinion, require different approaches if they are to produce results.

The first objective - fundamental principles and rights at work - is basic for the work of the ILO. I also believe that it is basic for the development of any country. None of the basic Conventions requires comprehensive financial

investments. What is needed is the will to implement them. Such will is too often absent. It would perhaps be correct to claim the presence of such a will as a precondition for entering into technical cooperation.

I strongly believe that it is correct to bring strong pressure to bear on the WTO, the IMF, the World Bank and the OECD. The same goes for the sister organizations of the ILO within the UN system. They must feel a co-responsibility for implementing the content of the basic Conventions of the ILO, the new Convention against child labour and the 1998 Declaration included.

The second objective concerns employment creation. The running of employment programmes is, in my opinion, not the task of the ILO. The ILO should, however, contribute to ensure that such programmes are being launched by other UN organizations with that particular field of responsibility.

The ILO must also strongly bring its influence to bear on the Bretton Woods institutions in order to ensure that they modify their programmes. Today, conditions which undermine both employment and social development are imposed on many countries.

The third objective - social protection - is closely linked to both the will to implement change and to the financial capability for implementing changes.

I would like to mention a couple of other important measures which indeed deserve more attention. Although of great importance to the economies of the individual countries, these measures have somehow been tabooed. I am more specifically referring to cutting back defence budgets and combating corruption. To me it seems meaningless that countries, while spending merely a minimum of their financial resources on education, health and social security, spend billions on weaponry and military equipment.

It is still more horrifying to watch people capable of doing something about the existing injustices line their own pockets at the expense of their own population while ordinary people live in extreme poverty.

We must have the courage to say this, and we must also have the courage to urge all countries to develop policies aimed at more just distribution of wealth within their own national borders.

The Director-General said something very important in his intervention. He said that if the global economy does not gradually begin to extend its benefits to growing sectors of the population, it will run the risk of losing its legitimacy in the eyes of the people.

I believe this is right, and I believe the same goes for the national economies. If no improvement is seen in these fields, I fear that not only will the legitimacy get lost, but also peace and development.

The extent of misery to which people may be exposed before responding with revolt has its limits.

It is also therefore the task of the ILO to seek to prevent such developments. Social development and security are thus important topics for the work of the ILO.

I see the fourth objective - tripartism and social dialogue - as an important tool to get on with and to develop further the three first objectives and also to get to grips with the work on implementing other ILO Conventions.

It has been maintained that the level of many of the Conventions is too high, that the instruments are too detailed and that many feel it is impossible

to ratify them. In answer to that, I would like to quote colleagues from the developing countries. They are saying the following: we do not accept that international standards are set at a lower level than what has been accomplished by the industrialized countries. We want to strive to reach that level, even if it means that we shall not be able to ratify immediately.

I believe this is an important signal and the right way to go, both with regard to the implementation of adopted Conventions and the elaboration of new Conventions.

We have a shared responsibility for making sure that developments are heading in the right direction. This is particularly important with regard to the poorer part of the world which is most in need of our support and assistance.

Direktør Erik Hoffs innlegg i plenumsdebatten

Speaking on behalf of the employers' federation of the five Nordic countries, Denmark, Finland, Iceland, Sweden and Norway, I congratulate the President and the other Officers, and I wish the Director-General the best of luck in the tasks of running an Organization which is completely different from only five to ten years ago. We think that the plan to modernize the International Labour Office is long overdue and we believe a reform is necessary to achieve the strategic objectives established.

If the ILO is to ensure its relevance in the field of labour standards it is not only necessary to experiment with new approaches as suggested by the Director-General in his Report, the Organization will also have to give up some of the habits and methods that have proven ineffective or even harmful. Observing the discussions in some committees during this Conference, I fear that such a change will not come easily. We will all have to ask ourselves whether our own activities and behaviour contribute to the goal of making the ILO relevant and efficient. The Governing Body and the Office have a special responsibility to prevent the ILO from producing more unratifiable Conventions and instead to seriously seek consensus.

If international labour standards are to play an important role in the future, they ought to be perceived by all the ILO's constituents as solutions to problems at the workplace, and not as the problem. The Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work and its Follow-up was an important step in revitalizing the ILO, and we attach great importance to the actual follow-up. In particular it would be important to stress the promotional approach of the Declaration and to benefit from the tendency in the business world to adopt standards based on shared values and principles, which is precisely what the Declaration offers.

The follow-up must not be perceived as a new kind of legal instrument. That would reduce its effectiveness in reaching the goals set out. The follow-up should be carried out in such a manner that it is obvious that this is an entirely new approach supported by governments, workers and employers. The more the follow-up looks different from the ineffective standards machinery, the more likely it is to succeed.

As it has been repeated more often in recent years, without employment it is impossible to fulfil the ILO's mission, and the Nordic employers' organizations would urge the ILO to make its capacity for research and technical coo-

peration more readily available for other international organizations and governments. It is for the ILO to point out the employment consequences of different economic policies - and more importantly, to offer solutions to these problems.

Many institutions and organizations are offering macroeconomic analysis, but only the ILO is in a position to link these to effects on the social fabric of society, in particular effects on employment and social protection. In fact, it is surprising that this is not happening at the moment. Progress in this field will require that the analysis as well as the discussions be totally unbiased. If the Office takes the view that business is a contributor to growth and prosperity it would certainly make a great difference, and give the ILO wider acceptance and influence in the world of business.

The ILO is the only international organization that has social dialogue as its mandate and has an obligation to promote social dialogue and strengthen the social partners. Employer and enterprise expertise should consequently be available within ILO departments. Making the ILO relevant to all its constituents is the challenge facing us all. We are looking forward to the Director-General's initiatives being carried through. It is especially important to make the ILO relevant to employers, big and small, in industrialized countries as well as in the developing countries. If this does not happen, the slipping interest in the ILO, demonstrated unfortunately by employers of industrialized countries, will continue and as a consequence employer organizations may ignore the ILO.

We do not want such a thing to happen. The Nordic employers will offer the ILO, the Governing Body and the Director-General their support in their efforts to make the ILO relevant to the world of tomorrow.

Ambassadør Bjørn Skogmos innlegg i spesialsesjonen om situasjonen for arbeidstakerne i de okkuperte arabiske områder

In the Middle East, the peace process is closely linked with the development of growth and stability in the Palestinian economy. When there is uncertainty in the political process, we must keep building hope in the future by intensifying our efforts in the socio-economic development process. Social and economic progress with tangible improvements in living conditions is a precondition for long-term reconciliation and peace.

As the report before us illustrates, an important challenge is to raise living conditions in the West Bank and the Gaza Strip. The steady decline in per capita income and high unemployment rate must be taken seriously. Raising living conditions requires, more than any other single factor, steady employment.

First and foremost, this means that thousands of new jobs must be created in the West Bank and Gaza Strip private economy. This can only be accomplished through stimulating greater private sector investment.

Secondly, predictable access to the Israeli job market will remain a necessity for years to come. The year 1998 saw progress in this direction and we appreciate the decisions of the Government of Israel that permitted this to happen.

Thirdly, we would hope to see greater access to other regional labour markets. The prospects for per capita income growth will quite clearly remain closely linked to average household size. Similar to many other governments, the Palestinian Authority must grapple with the disequilibrium between resource growth and population growth.

We believe strongly that the coordination structures that have been put in place over the past five years have made a significant contribution to the effectiveness of the development effort. Despite difficulties and disagreements, working partnerships have been formed among the donors and the parties. The new phase in the development effort will undoubtedly prompt us to review on an ongoing basis, as we have done in the past, whether these mechanisms are operating effectively.

As the peace process moves through the permanent status phase, the work of the ILO for the workers of the occupied Arab territories will become even more complex than it has been to date. It will also become more vital to the peace process.

The ILO is well positioned to contribute in improving employment opportunities and hence living conditions in the occupied territories. The four strategic opportunities must guide the ILO in this endeavour. Furthermore, the ILO contribution must be concerted with other development efforts. For Norway, as chair of the Ad Hoc Liaison Committee, this perspective is of great importance.

1. sekretær Evy Buerud Pedersens innlegg i spesialsesjonen

On behalf of the Norwegian Confederation of Trade Unions, I would like to thank the Director-General for continuing to follow up the situation of the Palestinian and the Arab workers in the occupied territories.

As in previous years, the report provides us with an opportunity to confront the realities in that region. It highlights many flagrant violations of human and trade union rights which still continue, despite the signing of many agreements between the Israelis and the Palestinians, in particular the Oslo Agreement, which raised new hopes and expectations of a peaceful settlement. But we are sorry to say that the situation has got worse.

The reports from the ILO missions over the years have been objective and impartial and have significantly contributed to the presentation of rational proposals. Unfortunately, most of the mission recommendations and our appeals have not been followed and respected by the outgoing Israeli Government, which has pursued its occupation of the Palestinian and other Arab lands, thus violating international law.

What is clear from the report is that the Israeli policy and measures are the main cause of the decline of conditions in the occupied territories. The policy of closure and the lack of free movement for the Palestinians between the West Bank and Gaza negatively affect the economic situation.

The outgoing Israeli Government claims that the Israeli labour market employed 100,000 Palestinian workers in 1998, while the World Bank reports that only 45,000 Palestinian workers were permitted that year, compared with 38,000 in 1997. This information, which means a continuing deterioration of Palestinian working conditions, makes us deeply disappointed.

There are serious problems related to how the phenomenon of unorganized employment has been dealt with in Israel. According to Palestinian estimations, there are between 25,000 and 30,000 Palestinian workers who work without permits inside Israel, most of them come from the West Bank towns and refugee camps. Another 8,000-11,000 workers work in the industrial zones in the Israeli settlements in the occupied West Bank and Gaza. The organized employment phenomenon is another expression of violation of basic human rights and of economic exploitation.

We call upon Histadrut and the PGFTU to cooperate in order to overcome and to control this inhuman phenomenon. There is also discrimination in wages between Israeli and Palestinian workers employed in the same type of work.

The Israeli Government has moreover stipulated the minimum daily wage for workers at 96 Israeli shekels. However, the majority of the Israeli employers do not respect this and pay between 50 and 80 shekels. We urge the Israeli authorities to revise these policies which have led to economic exploitation in the Palestinian areas.

The Palestinian trade unionists are still suffering under the lack of freedom of movement. They are unable to perform their legitimate work as trade union representatives.

In addition to this, the outgoing Israeli Government has kept on confiscating land, building and expanding Israeli settlements, demolishing houses, both in East Jerusalem and in other Palestinian areas.

All these hostile and inhuman measures can only be interpreted as a lack of will on the part of the outgoing Israeli Government to promote peace and coexistence between the Israeli and the Palestinian peoples. This is also a violation of all the peace agreements.

It is absolutely imperative to follow up the agreed commitments with a view to entering into final status negotiations to resolve the problem concerning Jerusalem and the refugees at the borders.

I would conclude by saying that the new political development and the results of the last Israeli elections make us positive and optimistic. They give hope for a better future in the region and we do believe that this Government will respect international law, international labour standards and implement all the agreements they have signed.

Until then we must pursue the issue and focus on this question, to make sure that it bears fruit and until then we must continue to monitor the situation through an annual report and a debate through the mechanism of a special sitting.

President Bill Clintons innlegg på konferansen

(16 June 1999)

Thank you very much, Director-General Somavia, for your fine statement and your excellent work. Conference President Mumuni, Director-General Petrovsky, ladies and gentlemen of the ILO.

It is a great honour for me to be here today with, as you may have noticed, quite a large American delegation. I hope you will take it as a commitment of

the United States to our shared vision, and not simply as a burning desire for us to visit this beautiful city on every possible opportunity.

I am delighted to be here with Secretary Albright and Secretary of Labor Herman; with my National Economic Advisor Gene Sperling, and my National Security Advisor Sandy Berger. We are delighted to be joined by the President of the American Federation of Labor, the AFL-CIO, John Sweeney, and several other leaders of the United States labour movement; and with Senator Tom Harkin from Iowa who is the foremost advocate in the United States for the abolition of child labour. I am grateful to all of them for coming with me and to the First Lady and our daughter for joining us on this trip. And I thank you for your warm reception of her presence here.

It is indeed an honour for me to be the first American President to speak before the ILO in Geneva. It is long overdue. There is no organization that has worked harder to bring people together around fundamental human aspirations, and no organization whose mission is more vital for today and tomorrow.

The ILO, as the Director-General said, was created in the wake of the devastation of World War I as part of a vision to provide stability to a world recovering from war, a vision put forward by our President Woodrow Wilson. He said then: "While we are fighting for freedom, we must see that labor is free." At a time when dangerous doctrines of dictatorship were increasingly appealing, the ILO was founded on the realization that injustice produces, and I quote, "unrest so great that the peace and harmony of the world are imperilled". Over time the Organization was strengthened and the United States played its role, starting with President Franklin Roosevelt and following through his successors and many others in the United States Congress, down to the strong supporters today, including Senator Harkin and the distinguished senior Senator from New York, Patrick Moynihan.

For half a century, the ILO has waged a struggle of rising prosperity and widening freedom, from the shipyards of Poland to the diamond mines of South Africa. Today, as the Director-General said, you remain the only organization to bring together governments, labour unions and business, to try to unite people in common cause -- the dignity of work, the belief that honest labour, fairly compensated, gives meaning and structure to our lives; the ability of every family and all children to rise as far as their talents will take them.

In a world too often divided, this Organization has been a powerful force for unity, justice, equality and shared prosperity. For all that, I thank you. Now, at the edge of a new century, at the dawn of the information age, the ILO and its vision are more vital than ever -- for the world is becoming a much smaller and a much, much more interdependent place. Most nations are linked in a new dynamic idea-driven, technology-powered, highly competitive international economy.

The digital revolution is a profound, powerful and potentially democratizing force. It can empower people and nations, enabling the wise and far-sighted to develop more quickly and with less damage to the environment. It can enable us to work together across the world as easily as if we were working just across the hall. Competition, communications and more open mar-

kets spur stunning innovations and make their fruits available to business and workers worldwide.

Consider this: Every single day, half a million air passengers, 1.5 billion e-mail messages, and \$1.5 trillion cross international borders. We also have new tools to eradicate diseases that have long plagued humanity, to remove the threat of global warming and environmental destruction, to lift billions of people into the first truly global middle class.

Yet, as the financial crisis of the last two years has shown, the global economy, with its churning hyperactivity, poses new risks, as well, of disruption, dislocation and division. A financial crisis in one country can be felt on factory floors half a world away. The world has changed, much of it for the better, but too often our response to its new challenges has not changed.

Globalization is not a proposal or a policy choice, it is a fact. But how we respond to it will make all the difference. We cannot dam up the tides of economic change any more than King Canute could still the waters. Nor can we tell our people to sink or swim on their own. We must find a third way -- a new and democratic way -- to maximize market potential and social justice, competition and community. We must put a human face on the global economy, giving working people everywhere a stake in its success, equipping them all to reap its rewards, providing for their families the basic conditions of a just society. All nations must embrace this vision, and all the great economic institutions of the world must devote their creativity and energy to this end.

Last May, I had the opportunity to come and speak to the World Trade Organization (WTO) and stress that as we fight for open markets, it must open its doors to the concerns of working people and the environment. Last November, I spoke to the International Monetary Fund (IMF) and World Bank and stressed that we must build a new financial architecture as modern as today's markets, to tame the cycles of boom and bust in the global economy as we can now do in national economies; to ensure the integrity of international financial transactions; and to expand social safety nets for the most vulnerable.

Today I say to you that the ILO, too, must be ready for the twenty-first century, along the lines that Director-General Somavia has outlined.

Let me begin by stating my firm belief that open trade is not contrary to the interest of working people. Competition and integration lead to stronger growth, more and better jobs, more widely shared gains. Renewed protectionism in any of our nations would lead to a spiral of retaliation that would diminish the standard of living for working people everywhere. Moreover, a failure to expand trade further could choke off innovation and diminish the very possibilities of the information economy. No, we need more trade, not less.

Unfortunately, working people the world over do not believe this. Even in the United States, with the lowest unemployment rate in a generation, where exports accounted for 30 per cent of our growth until the financial crisis hit Asia, working people strongly resist new market-opening measures. There are many reasons. In advanced countries the benefits of open trade outweigh the burdens. But they are widely spread, while the dislocations of open trade are painfully concentrated.

In all countries, the premium the modern economy places on skills leaves too many hardworking people behind. In poor countries, the gains seem too

often to go to the already wealthy and powerful, with little or no rise in the general standard of living. And the international organizations charged with monitoring and providing for rules of fair trade, and enforcement of them, seem to take a very long time to work their way to the right decision, often too late to affect the people who have been disadvantaged.

So as we press for more open trade, we must do more to ensure that all our people are lifted by the global economy. As we prepare to launch a new global round of trade talks in Seattle in November, it is vital that the WTO and the ILO work together to advance that common goal.

We clearly see that a thriving global economy will grow out of the skills, the ideas, the education of millions of individuals. In each of our nations and as a community of nations, we must invest in our people and lift them to their full potential. If we allow the ups and downs of financial crises to divert us from investing in our people, it is not only those citizens or nations that will suffer - the entire world will suffer from their lost potential.

It is clear that when nations face financial crisis, they need the commitment and the expertise not only of the international financial institutions; they need the ILO as well. The IMF, the World Bank, and the WTO, themselves, should work more closely with the ILO and this Organization must be willing and able to assume more responsibility.

The lesson of the past two years is plain: Those nations with strong social safety nets are better able to weather the storms. Those strong safety nets do not just include financial assistance and emergency aid for the poorest people, they also call for the empowerment of the poorest people.

This weekend in Cologne, I will join my partners in the G-8 in calling for a new focus on stronger safety nets within nations and within the international community. We will also urge improved cooperation between the ILO in the international financial institutions in promoting social protections and core labour standards. And we should press forward to lift the debt burden that is crushing many of the poorest nations.

We are working to forge a bold agreement to more than triple debt relief for the world's poorest nations and to target those savings to education, health care, child survival and fighting poverty. I pledge to work to find the resources so we can do our part and contribute our share towards an expanded trust fund for debt relief.

Yet, as important as our efforts to strengthen safety nets and relieve debt burdens are, for citizens throughout the world to feel that they truly have a hand in shaping their future they must know the dignity and respect of basic rights in the workplace.

You have taken a vital step towards lifting the lives of working people by adopting the Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work last year. The document is a blueprint for the global economy that honours our values -- the dignity of work, an end to discrimination, an end to forced labour, freedom of association, the right of people to organize and bargain in a civil and peaceful way. These are not just labour rights, they are human rights. They are a charter for a truly modern economy. We must make them an everyday reality all across the world.

We advance these rights first by standing up to those who abuse them. Today, one member State, Burma, stands in defiance of the ILO's most fundamental values and most serious findings. The Director-General has just reported to us that the flagrant violation of human rights persists, and I urge the ILO Governing Body to take definite steps. For Burma is out of step with the standards of the world community and the aspirations of its people. Until people have the right to shape their destiny, we must stand by them and keep up the pressure for change.

We also advance core labour rights by standing with those who seek to make them a reality in the workplace. Many countries need extra assistance to meet these standards. Whether it is rewriting inadequate labour laws, or helping fight discrimination against women and minorities in the workplace, the ILO must be able to help.

That is why in the balanced budget I submitted to our Congress this year I have asked for \$25 million to help create a new arm of the ILO, to work with developing countries to put in place basic labour standards -- protections, safe workplaces, the right to organize. I ask other governments to join us. I have also asked for \$10 million from our Congress to strengthen United States bilateral support for governments seeking to raise such core labour standards.

We have asked for millions of dollars also to build on our voluntary anti-sweatshop initiative to encourage the many innovative programmes that are being developed to eliminate sweatshops and raise consumer awareness of the conditions in which the clothes they wear and the toys they buy for their children are made.

But we must go further, to give life to our dream of an economy that lifts all our people. To do that, we must wipe from the earth the most vicious forms of abusive child labour. Every single day tens of millions of children work in conditions that shock the conscience. There are children chained to often risky machines; children handling dangerous chemicals; children forced to work when they should be in school, preparing themselves and their countries for a better tomorrow. Each of our nations must take responsibility.

Last week, at the inspiration of Senator Tom Harkin, who is here with me today, I directed all agencies of the United States Government to make absolutely sure they are not buying any products made with abusive child labour.

But we must also act together. Today, the time has come to build on the growing world consensus to ban the most abusive forms of child labour -- to join together and to say there are some things we cannot and will not tolerate.

We will not tolerate children being used in pornography and prostitution. We will not tolerate children in slavery or bondage. We will not tolerate children being forcibly recruited to serve in armed conflicts. We will not tolerate young children risking their health and breaking their bodies in hazardous and dangerous working conditions for hours unconscionably long -- regardless of country, regardless of circumstance. These are not some archaic practices out of a Charles Dickens novel. These are things that happen in too many places today.

I am proud of what is being done at your meeting. In January, I said to our Congress and the American people in the State of the Union address, that we would work with the ILO on a new initiative to raise labour standards and to

conclude a treaty to ban abusive child labour everywhere in the world. I am proud to say that the United States will support your Convention. After I return home I will send it to the United States Senate for ratification, and I ask all other countries to ratify it as well.

We thank you for achieving a true breakthrough for the children of the world. We thank the nations here represented who have made genuine progress in dealing with this issue in their own nations. You have written an important new chapter in our effort to honour our values and protect our children.

Passing this Convention alone, however, will not solve the problem. We must also work aggressively to enforce it. And we must address root causes, the tangled pathology of poverty and hopelessness that leads to abusive child labour. Where that still exists it is simply not enough to close the factories where the worst child labour practices occur. We must also ensure that children then have access to schools and their parents have jobs. Otherwise, we may find children in even more abusive circumstances.

That is why the work of the International Programme for the Elimination of Child Labour (IPEC) is so important. With the support of the United States, it is working in places around the world to get children out of the business of making fireworks, to help children move from their jobs as domestic servants, to take children from factories to schools.

Let me cite just one example of the success being achieved -- the work being done to eliminate child labour from the soccer ball industry in Pakistan. Two years ago, thousands of children under the age of 14 worked for 50 companies stitching soccer balls full time. The industry, the ILO and UNICEF joined together to remove children from the production of soccer balls and give them a chance to go to school, and to monitor the results.

Today, the work has been taken up by women in 80 poor villages in Pakistan, given them new employment and their families new stabilities. Meanwhile, the children have started to go to school, so that when they come of age, they will be able to do better jobs raising the standard of living of their families, their villages and their nation. I thank all who were involved in this endeavour and ask others to follow their lead.

I am pleased that our administration has increased our support for IPEC by tenfold. I ask you to think what could be achieved by a full and focused international effort to eliminate the worst forms of child labour. Think of the children who would go to school, whose lives would open up, whose very health would flower, freed of the crushing burden of dangerous and demeaning work, given back those irreplaceable hours of childhood for learning and playing and living.

By giving life to core labour standards, by acting effectively to lift the burden of debt, by putting a more human face on the world trading system in the global economy, by ending the worst forms of child labour, we will be giving our children the twenty-first century they deserve.

These are hopeful times. Previous generations sought to redeem the rights of labour in a time of world war and organized tyranny. We have a chance to build a world more prosperous, more united, more humane than ever before. In so doing, we can fulfil the dreams of the ILO's founders and

redeem the struggles of those who fought and organized, who sacrificed, and, yes, died -- for freedom, equality and justice in the workplace.

It is our great good fortune that in our time we have been given the golden opportunity to make the twenty-first century a period of abundance and achievement for all. Because we can do that, we must. It is a gift to our children worthy of the millennium.

Convention No. 182 concerning the Prohibition and Immediate Action for the Elimination of the Worst Forms of Child Labour

The General Conference of the International Labour Organization,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its 87th Session on 1 June 1999, and

Considering the need to adopt new instruments for the prohibition and elimination of the worst forms of child labour, as the main priority for national and international action, including international cooperation and assistance, to complement the Convention and the Recommendation concerning Minimum Age for Admission to Employment, 1973, which remain fundamental instruments on child labour, and

Considering that the effective elimination of the worst forms of child labour requires immediate and comprehensive action, taking into account the importance of free basic education and the need to remove the children concerned from all such work and to provide for their rehabilitation and social integration while addressing the needs of their families, and

Recalling the resolution concerning the elimination of child labour adopted by the International Labour Conference at its 83rd Session in 1996, and

Recognizing that child labour is to a great extent caused by poverty and that the long-term solution lies in sustained economic growth leading to social progress, in particular poverty alleviation and universal education, and

Recalling the Convention on the Rights of the Child adopted by the United Nations General Assembly on 20 November 1989, and

Recalling the ILO Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work and its Follow-up, adopted by the International Labour Conference at its 86th Session in 1998, and

Recalling that some of the worst forms of child labour are covered by other international instruments, in particular the Forced Labour Convention, 1930, and the United Nations Supplementary Convention on the Abolition of Slavery, the Slave Trade, and Institutions and Practices Similar to Slavery, 1956, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to child labour, which is the fourth item on the agenda of the session, and

Having determined that these proposals shall take the form of an international Convention;

adopts this seventeenth day of June of the year one thousand nine hundred and ninety-nine the following Convention, which may be cited as the Worst Forms of Child Labour Convention, 1999.

Article 1

Each Member which ratifies this Convention shall take immediate and effective measures to secure the prohibition and elimination of the worst forms of child labour as a matter of urgency.

Article 2

For the purposes of this Convention, the term "child" shall apply to all persons under the age of 18.

Article 3

For the purposes of this Convention, the term "the worst forms of child labour" comprises:

- a) all forms of slavery or practices similar to slavery, such as the sale and trafficking of children, debt bondage and serfdom and forced or compulsory labour, including forced or compulsory recruitment of children for use in armed conflict;
- b) the use, procuring or offering of a child for prostitution, for the production of pornography or for pornographic performances;
- c) the use, procuring or offering of a child for illicit activities, in particular for the production and trafficking of drugs as defined in the relevant international treaties;
- d) work which, by its nature or the circumstances in which it is carried out, is likely to harm the health, safety or morals of children.

Article 4

1. The types of work referred to under Article 3(d) shall be determined by national laws or regulations or by the competent authority, after consultation with the organizations of employers and workers concerned, taking into consideration relevant international standards, in particular Paragraphs 3 and 4 of the Worst Forms of Child Labour Recommendation, 1999.
2. The competent authority, after consultation with the organizations of employers and workers concerned, shall identify where the types of work so determined exist.
3. The list of the types of work determined under paragraph 1 of this Article shall be periodically examined and revised as necessary, in consultation with the organizations of employers and workers concerned.

Article 5

Each Member shall, after consultation with employers' and workers' organizations, establish or designate appropriate mechanisms to monitor the implementation of the provisions giving effect to this Convention.

Article 6

1. Each Member shall design and implement programmes of action to eliminate as a priority the worst forms of child labour.

2. Such programmes of action shall be designed and implemented in consultation with relevant government institutions and employers' and workers' organizations, taking into consideration the views of other concerned groups as appropriate.

Article 7

1. Each Member shall take all necessary measures to ensure the effective implementation and enforcement of the provisions giving effect to this Convention including the provision and application of penal sanctions or, as appropriate, other sanctions.
2. Each Member shall, taking into account the importance of education in eliminating child labour, take effective and time-bound measures to:
 - a) prevent the engagement of children in the worst forms of child labour;
 - b) provide the necessary and appropriate direct assistance for the removal of children from the worst forms of child labour and for their rehabilitation and social integration;
 - c) ensure access to free basic education, and, wherever possible and appropriate, vocational training, for all children removed from the worst forms of child labour;
 - d) identify and reach out to children at special risk; and
 - e) take account of the special situation of girls.
3. Each Member shall designate the competent authority responsible for the implementation of the provisions giving effect to this Convention.

Article 8

Members shall take appropriate steps to assist one another in giving effect to the provisions of this Convention through enhanced international cooperation and/or assistance including support for social and economic development, poverty eradication programmes and universal education.

Article 9

The formal ratifications of this Convention shall be communicated to the Director-General of the International Labour Office for registration.

Article 10

1. This Convention shall be binding only upon those Members of the International Labour Organization whose ratifications have been registered with the Director-General of the International Labour Office.
2. It shall come into force 12 months after the date on which the ratifications of two Members have been registered with the Director-General.
3. Thereafter, this Convention shall come into force for any Member 12 months after the date on which its ratification has been registered.

Article 11

1. A Member which has ratified this Convention may denounce it after the expiration of ten years from the date on which the Convention first comes

into force, by an act communicated to the Director-General of the International Labour Office for registration. Such denunciation shall not take effect until one year after the date on which it is registered.

2. Each Member which has ratified this Convention and which does not, within the year following the expiration of the period of ten years mentioned in the preceding paragraph, exercise the right of denunciation provided for in this Article, will be bound for another period of ten years and, thereafter, may denounce this Convention at the expiration of each period of ten years under the terms provided for in this Article.

Article 12

1. The Director-General of the International Labour Office shall notify all Members of the International Labour Organization of the registration of all ratifications and acts of denunciation communicated by the Members of the Organization.
2. When notifying the Members of the Organization of the registration of the second ratification, the Director-General shall draw the attention of the Members of the Organization to the date upon which the Convention shall come into force.

Article 13

The Director-General of the International Labour Office shall communicate to the Secretary-General of the United Nations, for registration in accordance with article 102 of the Charter of the United Nations, full particulars of all ratifications and acts of denunciation registered by the Director-General in accordance with the provisions of the preceding Articles.

Article 14

At such times as it may consider necessary, the Governing Body of the International Labour Office shall present to the General Conference a report on the working of this Convention and shall examine the desirability of placing on the agenda of the Conference the question of its revision in whole or in part.

Article 15

1. Should the Conference adopt a new Convention revising this Convention in whole or in part, then, unless the new Convention otherwise provides --
 - a) the ratification by a Member of the new revising Convention shall ipso jure involve the immediate denunciation of this Convention, notwithstanding the provisions of Article 11 above, if and when the new revising Convention shall have come into force;
 - b) as from the date when the new revising Convention comes into force, this Convention shall cease to be open to ratification by the Members.
2. This Convention shall in any case remain in force in its actual form and content for those Members which have ratified it but have not ratified the revising Convention.

Article 16

The English and French versions of the text of this Convention are equally authoritative.

Recommendation No. 190 concerning the Prohibition and Immediate Action for the Elimination of the Worst Forms of Child Labour

The General Conference of the International Labour Organization,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its 87th Session on 1 June 1999, and

Having adopted the Worst Forms of Child Labour Convention, 1999, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to child labour, which is the fourth item on the agenda of the session, and

Having determined that these proposals shall take the form of a Recommendation supplementing the Worst Forms of Child Labour Convention, 1999; adopts this seventeenth day of June of the year one thousand nine hundred and ninety-nine the following Recommendation, which may be cited as the Worst Forms of Child Labour Recommendation, 1999.

1. The provisions of this Recommendation supplement those of the Worst Forms of Child Labour Convention, 1999 (hereafter referred to as "the Convention"), and should be applied in conjunction with them.

I. Programmes of action

1. The programmes of action referred to in Article 6 of the Convention should be designed and implemented as a matter of urgency, in consultation with relevant government institutions and employers' and workers' organizations, taking into consideration the views of the children directly affected by the worst forms of child labour, their families and, as appropriate, other concerned groups committed to the aims of the Convention and this Recommendation. Such programmes should aim at, inter alia:
 - a) identifying and denouncing the worst forms of child labour;
 - b) preventing the engagement of children in or removing them from the worst forms of child labour, protecting them from reprisals and providing for their rehabilitation and social integration through measures which address their educational, physical and psychological needs;
 - c) giving special attention to:
 - i. younger children;
 - ii. the girl child;
 - iii. the problem of hidden work situations, in which girls are at special risk;
 - iv. other groups of children with special vulnerabilities or needs;
 - d) identifying, reaching out to and working with communities where children are at special risk;
 - e) informing, sensitizing and mobilizing public opinion and concerned groups, including children and their families.

II. Hazardous work

1. In determining the types of work referred to under Article 3(d) of the Con-

vention, and in identifying where they exist, consideration should be given, inter alia, to:

- a) work which exposes children to physical, psychological or sexual abuse;
- b) work underground, under water, at dangerous heights or in confined spaces;
- c) work with dangerous machinery, equipment and tools, or which involves the manual handling or transport of heavy loads;
- d) work in an unhealthy environment which may, for example, expose children to hazardous substances, agents or processes, or to temperatures, noise levels, or vibrations damaging to their health;
- e) work under particularly difficult conditions such as work for long hours or during the night or work where the child is unreasonably confined to the premises of the employer.

2. For the types of work referred to under Article 3(d) of the Convention and Paragraph 3 above, national laws or regulations or the competent authority could, after consultation with the workers' and employers' organizations concerned, authorize employment or work as from the age of 16 on condition that the health, safety and morals of the children concerned are fully protected, and that the children have received adequate specific instruction or vocational training in the relevant branch of activity.

III. Implementation

1. Detailed information and statistical data on the nature and extent of child labour should be compiled and kept up to date to serve as a basis for determining priorities for national action for the abolition of child labour, in particular for the prohibition and elimination of its worst forms as a matter of urgency.
2. As far as possible, such information and statistical data should include data disaggregated by sex, age group, occupation, branch of economic activity, status in employment, school attendance and geographical location. The importance of an effective system of birth registration, including the issuing of birth certificates, should be taken into account.
3. Relevant data concerning violations of national provisions for the prohibition and elimination of the worst forms of child labour should be compiled and kept up to date.
4. The compilation and processing of the information and data referred to in Paragraph 5 above should be carried out with due regard for the right to privacy.
5. The information compiled under Paragraph 5 above should be communicated to the International Labour Office on a regular basis.
6. Members should establish or designate appropriate national mechanisms to monitor the implementation of national provisions for the prohibition and elimination of the worst forms of child labour, after consultation with employers' and workers' organizations.
7. Members should ensure that the competent authorities which have responsibilities for implementing national provisions for the prohibition and elimination of the worst forms of child labour cooperate with each other and coordinate their activities.
8. National laws or regulations or the competent authority should determine

- the persons to be held responsible in the event of non-compliance with national provisions for the prohibition and elimination of the worst forms of child labour.
9. Members should, in so far as it is compatible with national law, cooperate with international efforts aimed at the prohibition and elimination of the worst forms of child labour as a matter of urgency by:
 - a) gathering and exchanging information concerning criminal offences, including those involving international networks;
 - b) detecting and prosecuting those involved in the sale and trafficking of children, or in the use, procuring or offering of children for illicit activities, for prostitution, for the production of pornography or for pornographic performances;
 - c) registering perpetrators of such offences.
 10. Members should provide that the following worst forms of child labour are criminal offences:
 - a) all forms of slavery or practices similar to slavery, such as the sale and trafficking of children, debt bondage and serfdom and forced or compulsory labour, including forced or compulsory recruitment of children for use in armed conflict;
 - b) the use, procuring or offering of a child for prostitution, for the production of pornography or for pornographic performances; and
 - c) the use, procuring or offering of a child for illicit activities, in particular for the production and trafficking of drugs as defined in the relevant international treaties, or for activities which involve the unlawful carrying or use of firearms or other weapons.
 11. Members should ensure that penalties including, where appropriate, criminal penalties are applied for violations of the national provisions for the prohibition and elimination of any type of work referred to in Article 3(d) of the Convention.
 12. Members should also provide as a matter of urgency for other criminal, civil or administrative remedies, where appropriate, to ensure the effective enforcement of national provisions for the prohibition and elimination of the worst forms of child labour, such as special supervision of enterprises which have used the worst forms of child labour, and, in cases of persistent violation, consideration of temporary or permanent revoking of permits to operate.
 13. Other measures aimed at the prohibition and elimination of the worst forms of child labour might include the following:
 - a) informing, sensitizing and mobilizing the general public, including national and local political leaders, parliamentarians and the judiciary;
 - b) involving and training employers' and workers' organizations and civic organizations;
 - c) providing appropriate training for the government officials concerned, especially inspectors and law enforcement officials, and for other relevant professionals;
 - d) providing for the prosecution in their own country of the Member's nationals who commit offences under its national provisions for the prohibition and immediate elimination of the worst forms of child labour even when these offences are committed in another country;
 - e) simplifying legal and administrative procedures and ensuring that

- they are appropriate and prompt;
- f) encouraging the development of policies by undertakings to promote the aims of the Convention;
- g) monitoring and giving publicity to best practices on the elimination of child labour;
- h) giving publicity to legal or other provisions on child labour in the different languages or dialects;
- i) establishing special complaints procedures and making provisions to protect from discrimination and reprisals those who legitimately expose violations of the provisions of the Convention, as well as establishing helplines or points of contact and ombudspersons;
- j) adopting appropriate measures to improve the educational infrastructure and the training of teachers to meet the needs of boys and girls;
- k) as far as possible, taking into account in national programmes of action:
 - i. the need for job creation and vocational training for the parents and adults in the families of children working in the conditions covered by the Convention; and
 - ii. the need for sensitizing parents to the problem of children working in such conditions.

14. Enhanced international cooperation and/or assistance among Members for the prohibition and effective elimination of the worst forms of child labour should complement national efforts and may, as appropriate, be developed and implemented in consultation with employers' and workers' organizations. Such international cooperation and/or assistance should include:

- a) mobilizing resources for national or international programmes;
- b) mutual legal assistance;
- c) technical assistance including the exchange of information;
- d) support for social and economic development, poverty eradication programmes and universal education.

Konvensjon nr. 182 - konvensjon om forbud mot og umiddelbare tiltak for å avskaffe de verste former for barnearbeid

Den internasjonale arbeidsorganisasjonens generalkonferanse, som Det internasjonale arbeidsbyråets styre har sammenkalt i Geneve, og som trådte sammen til sin 87. sesjon 1. juni 1999,

som tar i betraktning at det er behov for å vedta nye instrumenter om forbud mot og avskaffelse av de verste former for barnearbeid som et hovedprioritert område for nasjonal og internasjonal handling, herunder internasjonalt samarbeid og bistand, for å utfylle konvensjonen og rekommandasjonen om minstealder for adgang til sysselsetting av 1973, som er grunnleggende instrumenter om barnearbeid,

som tar i betraktning at effektiv avskaffelse av de verste former for barnearbeid krever umiddelbar og omfattende handling, der det tas hensyn til viktigheten av gratis grunnutdanning og nødvendigheten av å fjerne de berørte barna fra alt arbeid av denne type og å sørge for at de blir rehabilitert og sosialt integrert, samtidig som det tas hensyn til deres familiers behov,

som minner om resolusjonen om avskaffelse av barnearbeid, som ble vedtatt av den 83. internasjonale arbeidskonferansen i 1996,

som erkjenner at barnearbeid i stor utstrekning er forårsaket av fattigdom og at løsningen på lang sikt ligger i vedvarende økonomisk vekst som fører til sosial fremgang, og særlig i form av fattigdomsreduksjon og allmennutdanning,

som minner om Konvensjonen om barnets rettigheter, vedtatt av FNs generalforsamling 20. november 1989,

som minner om ILOs prinsipperklæring om de grunnleggende arbeidsstandardene og oppfølgingen av erklæringen, vedtatt av den 86. internasjonale arbeidskonferanse i 1998,

som minner om at noen av de verste former for barnearbeid omfattes av andre internasjonale instrumenter, særlig Konvensjonen om tvangsarbeid av 1930, og FNs tilleggskonvensjon om avskaffelse av slaveri, slavehandel og forhold og fremgangsmåter beslektet med slaveri av 1956,

som har besluttet å vedta visse forslag vedrørende barnearbeid, punkt 4 på sesjonens dagsorden, og

som har besluttet at disse forslagene skal utformes som en internasjonal konvensjon,

vedtar i dag, 17. juni 1999, følgende konvensjon, kalt Konvensjonen om de verste former for barnearbeid av 1999.

Artikkel 1

Hver medlemsstat som ratifiserer denne konvensjon skal treffe umiddelbare og effektive tiltak for å sikre forbud mot og avskaffelse av de verste former for barnearbeid snarest mulig.

Artikkel 2

I denne konvensjon skal uttrykket «barn» omfatte alle personer under 18 år.

Artikkel 3

I denne konvensjon skal uttrykket «de verste former for barnearbeid» omfatte:

- a) alle former for slaveri eller forhold og fremgangsmåter beslektet med slaveri, så som salg av og handel med barn, gjeldsslaveri, livegenskap og tvungent eller obligatorisk arbeid, herunder tvungen eller obligatorisk rekruttering av barn for bruk i væpnet konflikt,
- b) bruk, fremskaffelse eller tilbud av barn for prostitusjon, for produksjon av pornografi eller for pornografisk opptreden,
- c) bruk, fremskaffelse eller tilbud av barn for ulovlige handlinger, særlig for produksjon og handel med narkotika, slik det er definert i de relevante internasjonale avtaler,
- d) arbeid som på grunn av sin art eller de omstendigheter det utføres under, kan være til skade for barnets helse, sikkerhet eller moral.

Artikkel 4

1. De typer arbeid som er omhandlet i artikkel 3 bokstav d), skal fastsettes i nasjonale lover eller forskrifter eller av kompetent myndighet, etter samråd med de berørte arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner, idet det

- tas hensyn til relevante internasjonale standarder, særlig nr. 3 og 4 i rekommendasjonen om de verste former for barnearbeid av 1999.
2. Den kompetente myndighet skal, etter samråd med de berørte arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner, identifisere hvor den type arbeid som er fastsatt, finnes.
 3. Listen over typer arbeid fastsatt etter nr. 1 i denne artikkel skal gjennomgå regelmessig og om nødvendig revideres, i samråd med de berørte arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner.

Artikkel 5

Hver medlemsstat skal, etter samråd med arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner, opprette eller utpeke hensiktsmessige mekanismer for å overvåke gjennomføringen av de bestemmelser som iverksetter konvensjonen.

Artikkel 6

1. Hver medlemsstat skal utforme og gjennomføre handlingsprogrammer for å prioritere avskaffing av de verste former for barnearbeid.
2. Slike handlingsprogrammer skal utformes og gjennomføres i samråd med relevante statlige institusjoner og arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner, idet andre berørte gruppers synspunkter tas i betraktning når det er hensiktsmessig.

Artikkel 7

1. Hver medlemsstat skal treffe alle nødvendige tiltak for å sikre effektiv gjennomføring og håndhevelse av de bestemmelser som iverksetter konvensjonen, herunder ved bestemmelser om og gjennomføring av straffereaksjoner eller andre sanksjoner der det er hensiktsmessig.
2. Hver medlemsstat skal, idet det tas hensyn til viktigheten av utdanning når det gjelder å avskaffe barnearbeid, treffe effektive tiltak innenfor fastsatte tidsfrister for å:
 - a) hindre at barn blir satt til de verste former for barnearbeid,
 - b) yte nødvendig og hensiktsmessig direkte hjelp for å fjerne barn fra de verste former for barnearbeid og for å sikre at de blir rehabilitert og sosialt integrert,
 - c) sikre adgang til fri grunnutdanning, samt yrkesopplæring når det er mulig og hensiktsmessig, for alle barn som er fjernet fra de verste former for barnearbeid,
 - d) finne fram til og oppsøke barn som er spesielt utsatt, og
 - e) ta hensyn til jenters spesielle situasjon.
3. Hver medlemsstat skal utpeke den kompetente myndighet som har ansvaret for gjennomføringen av de bestemmelser som iverksetter denne konvensjon.

Artikkel 8

Medlemsstatene skal treffe egnede tiltak for å hjelpe hverandre å iverksette bestemmelsene i denne konvensjon gjennom økt internasjonalt samarbeid

og/eller bistand, herunder støtte til sosial og økonomisk utvikling, programmer for fattigdomsbekjempelse og allmennutdanning.

Artikkel 9

De formelle ratifikasjonene av denne konvensjon skal oversendes Generaldirektøren for Det internasjonale arbeidsbyrå for registrering.

Artikkel 10

1. Denne konvensjon skal bare være bindende for de medlemsstater i Den internasjonale arbeidsorganisasjon hvis ratifikasjoner er blitt registrert hos Generaldirektøren for Det internasjonale arbeidsbyrå.
2. Den skal tre i kraft 12 måneder etter den dag ratifikasjoner fra to medlemsstater er blitt registrert hos Generaldirektøren.
3. Deretter skal denne konvensjon tre i kraft for en medlemsstat 12 måneder etter den dag medlemsstatens ratifikasjon er blitt registrert.

Artikkel 11

1. En medlemsstat som har ratifisert denne konvensjon kan si den opp 10 år etter den dag konvensjonen første gang trådte i kraft ved å sende melding om dette til Generaldirektøren for Det internasjonale arbeidsbyrå for registrering. Slik oppsigelse trer ikke i kraft før ett år etter den dag den ble registrert.
2. Enhver medlemsstat som har ratifisert denne konvensjon og som ikke gjør bruk av oppsigelsesretten fastsatt i denne artikkel innen ett år etter utgangen av 10-årsperioden nevnt i foregående nummer, er bundet for ytterligere 10 år, og kan deretter si opp denne konvensjon ved utgangen av hver 10-årsperiode på de vilkår som er fastsatt i denne artikkel.

Artikkel 12

1. Generaldirektøren for Det internasjonale arbeidsbyrå skal underrette alle medlemsstater av Den internasjonale arbeidsorganisasjon om registrering av alle ratifikasjoner og oppsigelser som er oversendt av organisasjonens medlemsstater.
2. Når Generaldirektøren underretter medlemsstatene i organisasjonen om registreringen av den andre ratifikasjon, skal medlemsstatene gjøres oppmerksom på hvilken dato konvensjonen vil tre i kraft.

Artikkel 13

Generaldirektøren for Det internasjonale arbeidsbyrå skal oversende til De forente nasjoners generalsekretær fullstendige opplysninger om alle ratifikasjoner og oppsigelser som er registrert av Generaldirektøren etter bestemmelsene i de foregående artikler, med sikte på registrering i samsvar med artikkel 102 i De forente nasjoners pakt.

Artikkel 14

Styret for Det internasjonale arbeidsbyrå skal, når det finner det nødvendig, legge fram for Generalkonferansen en melding om hvordan denne konvensjon har virket og undersøke om det er ønskelig å sette spørsmålet om hel eller delvis revisjon av konvensjonen på konferansens dagsorden.

Artikkel 15

1. Dersom konferansen vedtar en ny konvensjon som helt eller delvis endrer denne konvensjon og ikke annet er bestemt i den nye konvensjonen, skal:
 - a) en medlemsstats ratifikasjon av den nye reviderte konvensjonen i seg selv innebære øyeblikkelig oppsigelse av denne konvensjon, uten hensyn til bestemmelsene i artikkel 11 ovenfor, forutsatt at den nye reviderte konvensjonen er trådt i kraft,
 - b) denne konvensjon, fra den dag den nye reviderte konvensjonen trer i kraft, ikke lenger være åpen for ratifikasjon av medlemsstatene.
2. Denne konvensjon skal i alle tilfelle fortsatt være i kraft i sin nåværende form og med sitt nåværende innhold for de medlemsstater som har ratifisert den, men som ikke har ratifisert den reviderte konvensjonen.

Artikkel 16

Den engelske og franske versjon av konvensjonen har samme gyldighet.

Rekommandasjon nr. 190 - rekommandasjon om forbud mot og umiddelbare tiltak for å avskaffe de verste former for barnearbeid

Den internasjonale arbeidsorganisasjonens generalkonferanse, som Det internasjonale arbeidsbyråets styre har sammenkalt i Genève, og som trådte sammen til sin 87. sesjon den 1. juni 1999,

som har vedtatt Konvensjonen om de verste former for barnearbeid av 1999,

som har besluttet å vedta visse forslag vedrørende barnearbeid, punkt 4 på sesjonens dagsorden, og

som har besluttet at disse forslag skal utformes som en rekommandasjon som supplerer Konvensjonen om de verste former for barnearbeid av 1999,

vedtar i dag, 17. juni 1999, følgende rekommandasjon, kalt rekommandasjonen om de verste former for barnearbeid av 1999.

1. Bestemmelsene i denne rekommandasjon supplerer bestemmelsene i Konvensjonen om de verste former for barnearbeid av 1999 (heretter kalt «konvensjonen») og bør anvendes i tilknytning til disse.

I. Handlingsprogrammer

1. Handlingsprogrammene omtalt i artikkel 6 i konvensjonen bør utarbeides og iverksettes snarest mulig, i samråd med berørte statlige institusjoner og arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner, idet det tas hensyn til synspunktene til barn som er direkte berørt av de verste former for barnearbeid, deres familier og, når det er hensiktsmessig, andre berørte grupper som støtter opp om konvensjonens og rekommandasjonens målsetting. Slike programmer bør bl.a. ta sikte på å:
 - a) kartlegge og sette søkelyset på de verste former for barnearbeid,

- b) hindre at barn blir satt til de verste former for barnearbeid eller fjerne dem fra slikt arbeid, verne dem mot represalier og sørge for at de blir rehabilitert og sosialt integrert gjennom tiltak rettet mot utdanning og barnas fysiske og psykiske behov,
- c) vie særlig oppmerksomhet til:
 - i. yngre barn,
 - ii. pikebarn,
 - iii. problemet med skjulte arbeidsforhold, der jenter er spesielt utsatt,
 - iv. andre grupper barn som er spesielt sårbare eller har spesielle behov,
- d) finne frem til, oppsøke og samarbeide med samfunn der barn er spesielt utsatt,
- e) informere, bevisstgjøre og mobilisere offentlig opinion og berørte grupper, herunder barn og deres familier.

II. Farlig arbeid

1. Ved fastsetting av de typer arbeid som er omhandlet i artikkel 3 bokstav d) i konvensjonen og identifisering av hvor slikt arbeid finnes, bør bl.a. følgende forhold tas med i betraktning:
 - a) arbeid som utsetter barn for fysisk, psykisk eller seksuelt misbruk,
 - b) arbeid under jorden, under vann, i farlige høyder eller områder der det er trangt å bevege seg,
 - c) arbeid med farlige maskiner, utstyr og verktøy, eller som omfatter manuell håndtering eller transport av tunge bærer,
 - d) arbeid i helsefarlige omgivelser som f.eks. kan utsette barn for farlige stoffer, midler eller prosesser, eller for temperaturer, støynivå eller vibrasjoner som er farlige for deres helse,
 - e) arbeid under spesielt vanskelige forhold, så som lange arbeidsdager eller nattarbeid eller arbeid der barn på urimelig vis holdes inne i arbeidsgiverens lokaler.
2. For de typer arbeid som er omhandlet i artikkel 3 bokstav d) i konvensjonen og nr. 3 ovenfor, vil nasjonale lover eller forskrifter eller vedkommende myndighet, etter samråd med berørte arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner, kunne tillate sysselsetting eller arbeid fra og med 16 år under forutsetning av at de berørte barnas helse, sikkerhet og moral er fullt beskyttet, og at barna har fått relevant, særskilt veiledning eller yrkesopplæring på det aktuelle arbeidsområdet.

III. Gjennomføring

1. 1) Detaljerte opplysninger og statistiske data om type barnearbeid og dets omfang bør samles inn og holdes oppdatert slik at det kan tjene som grunnlag for å fastsette prioriteringer for nasjonale tiltak for å avskaffe barnearbeid, særlig når det gjelder å forby og avskaffe de verste former for slikt arbeid snarest mulig.
2) Slike opplysninger og statistiske data bør så langt det er mulig inneholde data inndelt etter kjønn, aldersgruppe, yrke, næringsgren, stilling, skolegang og geografisk beliggenhet. Viktigheten av et effektivt system for fødselsregistrering, herunder utstedelse av fødselsattester, bør tas i

betraktning.

- 3) Relevante data om brudd på nasjonale bestemmelser om forbud mot og avskaffelse av de verste former for barnearbeid, bør samles inn og holdes oppdatert.
2. Innsamling og behandling av opplysningene og dataene nevnt i nr. 5 ovenfor bør utføres på en måte som tar tilbørlig hensyn til privatlivets fred.
3. Opplysninger som blir samlet inn etter nr. 5 ovenfor, bør regelmessig oversendes Det internasjonale arbeidsbyrå.
4. Medlemsstatene bør opprette eller utpeke egnede nasjonale organer for å overvåke gjennomføringen av nasjonale bestemmelser om forbud mot og avskaffelse av de verste former for barnearbeid, etter samråd med arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner.
5. Medlemsstatene bør sørge for at vedkommende myndigheter som er tilagt ansvar for gjennomføringen av nasjonale bestemmelser om forbud mot og avskaffelse av de verste former for barnearbeid, samarbeider med hverandre og samordner sine tiltak.
6. Nasjonale lover eller forskrifter eller vedkommende myndighet bør fastsette hvilke personer som vil bli holdt ansvarlig dersom de nasjonale bestemmelsene om forbud mot og avskaffelse av de verste former for barnearbeid ikke blir etterlevd.
7. Medlemsstatene bør, i den utstrekning det er forenlig med nasjonal lovgivning, samarbeide om internasjonale tiltak som tar sikte på å forby og avskaffe de verste former for barnearbeid snarest mulig ved å:
 - a) samle inn og utveksle opplysninger om kriminelle handlinger, herunder handlinger der internasjonale nettverk er innblandet,
 - b) avsløre og rettsforfølge personer som er innblandet i salg av og handel med barn eller bruk, fremskaffelse av eller tilbud av barn for ulovlige handlinger, for prostitusjon, for produksjon av pornografi eller for pornografisk opptreden,
 - c) registrere personer som har begått slike straffbare handlinger.
8. Medlemsstatene bør sørge for at de følgende verste former for barnearbeid gjøres til straffbare handlinger:
 - a) alle former for slaveri eller forhold og fremgangsmåter beslektet med slaveri, så som salg av og handel med barn, gjeldsslaveri, livegenskap og tvungent eller obligatorisk arbeid, herunder tvungen eller obligatorisk rekruttering av barn for bruk i væpnet konflikt,
 - b) bruk, fremskaffelse eller tilbud av barn for prostitusjon, for produksjon av pornografi eller for pornografisk opptreden,
 - c) bruk, fremskaffelse eller tilbud av barn for ulovlige handlinger, særlig for produksjon og handel med narkotika, slik det er definert i de relevante internasjonale avtaler, eller for virksomhet som innebærer at skytevåpen eller andre våpen bæres eller brukes ulovlig.
9. Medlemsstatene bør sikre at sanksjoner, herunder strafferettslige reaksjoner der det er hensiktsmessig, blir anvendt for brudd på nasjonale bestemmelser om forbud mot og avskaffelse av enhver type arbeid omhandlet i artikkel 3 bokstav d) i konvensjonen.
10. Medlemsstatene bør også snarest mulig sørge for at det finnes andre strafferettslige, sivile eller administrative tiltak, når det er hensiktsmessig, for å sikre effektiv håndhevelse av nasjonale bestemmelser om forbud mot og avskaffelse av de verste former for barnearbeid, som f.eks. særskilt over-

våkning av bedrifter som har gjort bruk av de verste former for barnearbeid og vurdere å trekke tilbake driftstillatelse midlertidig eller permanent i tilfelle vedvarende brudd.

11. Andre tiltak som tar sikte på å forby og avskaffe de verste former for barnearbeid, kan bestå i:
 - a) å informere, bevisstgjøre og mobilisere offentlig opinion, herunder nasjonale og lokale politiske ledere, parlamentarikere og rettsvesenet,
 - b) å trekke inn og lære opp arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner og sivile organisasjoner,
 - c) å sørge for hensiktsmessig opplæring av de berørte statstjenestemenn, særlig inspektører og de som skal håndheve loven, samt andre berørte fagfolk,
 - d) å muliggjøre strafferettslig forfølgning på eget territorium av statens egne borgere som bryter nasjonale bestemmelser om forbud mot og øyeblikkelig avskaffelse av de verste former for barnearbeid, selv om bruddene er begått utenfor statens eget territorium,
 - e) å forenkle rettslige og administrative fremgangsmåter og sikre at de er hensiktsmessige og utføres raskt,
 - f) å oppmuntre foretak til å utforme retningslinjer som tar sikte på å fremme konvensjonens målsettinger,
 - g) å overvåke og spre informasjon om gode eksempler på hvordan barnearbeid best kan avskaffes,
 - h) å spre informasjon om rettslige bestemmelser og andre bestemmelser om barnearbeid på de ulike språk eller dialekter,
 - i) å opprette særskilte klageordninger og utarbeide bestemmelser for å verne de som med rette avdekker brudd på konvensjonens bestemmelser, mot diskriminering og represalier, samt opprette hjelpetelefoner eller kontaktsentre og ombudsordninger,
 - j) å vedta hensiktsmessige tiltak for å bedre skolesystemet og opplæring av lærere for å møte gutters og jenters behov,
 - k) i den grad det er mulig å påse at de nasjonale handlingsprogrammene tar hensyn til:
 - i. behovet for opprettelse av nye arbeidsplasser og yrkesopplæring for foreldre og voksne i familier der barna arbeider under forhold som omfattes av konvensjonen, og
 - ii. behovet for å bevisstgjøre foreldre om problemet med barn som arbeider under slike forhold.
12. Økt internasjonalt samarbeid og/eller bistand mellom medlemsstatene for å forby og effektivt avskaffe de verste former for barnearbeid bør utfylle den innsats som gjøres nasjonalt, og kan videreutvikles og iverksettes i samråd med arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner når det er hensiktsmessig. Slikt internasjonalt samarbeid og/eller bistand bør omfatte:
 - a) mobilisering av ressurser for nasjonale- og internasjonale programmer,
 - b) gjensidig rettshjelp,
 - c) teknisk bistand, herunder utveksling av informasjon,
 - d) støtte til sosial og økonomisk utvikling, programmer for fattigdomsbe-

kjempelse og allmennutdanning.
